ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

УРЯАД ҮНЭН

№ 85 (11683)

1968 оной апрелиин 10, среда

сэн 2 мүнгэн

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...СПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ...БШАЛАНГАЙ ҮРЭЖЭЛЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТУХАЙ

(КПСС-эй Буряадай обкомой II пленумэй тогтоол)

...-гай мартын (1965 оной), майн (1966 оной) ...ндхэбэринүүдые бэелүүлэн, республикын ...уд ороohото болон тэжээлэй бусад ургамал... ...аhала дээшэлүүлжэ шадаа. Тингэжэ ниитын ...тэжээлээр хангаха, тэрэнэй ашаг шэмые зарим ...лхэ арга олдоhон байна.

...жээл бэлэдхэлгэ, илангаяа бүдүүн тэжээл абал... ...а ниитын адууhа малай хэрэглэмжэhээ гээгдэ... ...о ушар ашаг шэмэ абалгые саашань дээшэ... ...а hаад ушаруулна. Сабшалангай үрэжэлые ...хэрэгтэ республикын олон колхоз, совхозууд ...о хандуулнагүй, сабшалан үндэhөөрнь hайжа... ...ори тон хангалтагүйгөөр хэнэ. Сабшаланда ...гаар оруулагдана. Тэрэнhээ боложо, сабшалан... ...байhаар. Ехэ хэмжээнэй сабшалан эдлүүриhээ ...а. 384 мянган гектар сабшалангай 130 гаран ...нь шугы бүргааhанда, намаг налхида даруул... ...гашаhан байха юм.

...Яруунын, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Хоринын, Му... ...аймагуудай ажахынуудта сабшагдадаг газарай ...ийнэй хэмжээн илангаяа ехээр хороhон байна. ...системэнүүдые шэнэдхэн заhаха, шэнээр бари... ...али нобшоор хэгдэнэ. Сабшалан буруу гури... ...а, тэрэнэй хойноhоо хиналтын үгы дээрэhээ ...шагжахашье ушар тохёолдоно. Ехэ тала дай... ...й хосорно. Бии байгаа бүлүүр станцинууд бо... ...г агрегадууд муугаар ашаглагдана.

...оной үрэhэ суглуулха хүдэлмэри колхоз, сов... ...лтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Сабшаха болзор ба... ...е боложо, ургамалай үрэhэнэй болбосорхо эр... ...гданагүй. Сабшалангые бригада болон звено... ...лжоор эдлэхээр даалгагдан үгтэнэгүй, эзэтэй

...н холын бэлшээриин газарые ашаглаха хүдэл... ...ажахын министерство, үйлэдбэриин управлени... ...хозууд ёhoop эрхилнэгүй. Тэрээн уруу ошохо ...үйлэдбэриин барилга хэхэ, малшадта таарам... ...лай болон культурна эрхэ байдал олгохо хэм... ...р абтанагүй.

...аруулха зэр зэмсэгээр, техникээр яhала баян ...ын, Загарайн, Захаминай болон бусад аима... ...хүтэлбэрилэгшэд өөрынгөө хүсэн ба зөөрөөр ...руулха хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуул... ...ые КПСС-эй обкомой пленум буруу гэжэ тоолo... ...-хүдэлмэреэ имагтал гүрэнэй зөөреэр, «Сель... ...дэлэй машинно-мелиоративна станцинуудай ...улагдамал отрядуудай хүсөөр бүтээхые ород...

...Мелиораци ба уhанай ажахын министерство, ...» нэгэдэл сабшалан болон бэлшээри hайжа... ...оори багаар таhална, бии байгаа техникэеэ ...раана. Техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашагла... ...эрүү тэмсэл хэнэгүй.

...газарые хангалтагүйгөөр ашаглажа байhан ...агтал хүдөө ажахын органуудай, колхоз, сов... ...ол шухала хэрэгые тоодоггүй дээрэhээ болоно ...обкомой пленум тоолоно. Тэдэнэр ниитын адуу... ...ээр хангаха зорилгоор сабшалан hайжаруул... ...аса дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые тон ...о бэелүүлнэ. Иимэ байдалые партийна болон ...цинуудай хэрэгсээдэггүй байhые тэсэхын ар-

...С-эй ОБКОМОЙ ПЛЕНУМ ТОГТООНО:

...ые гүйсэд дүүрэн тэжээлээр хангахын тулада ...рэжэлые hайжаруулха гээшэ областной пар... ...иин, советскэ болон хүдөө ажахын органуу... ...ын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй, колхоз болон ...илбэрилэгшэдэй гол шухала зорилго гэжэ тоо-

...ическэ хүдэлмэридэ таhалагдаhан гүрэнэй ...лолгые, тэрэшэлэн колхозуудай мүнгэ зөө... ...техникэ» нэгэдэлэй оньhожоруулагдамал от... ...инно-мелиоративна станцинуудай хүсые нэн ...лан болон бэлшээриин үрэжэл бүхы дээрэнь ...рилго шиидхэхэ хэрэгтэ зорюулхыень Хүдөө ...терствые, Мелиораци ба уhанай ажахын минис... ...бликын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлые, КПСС-эй ...аймгүйсэдкомуудые, үйлэдбэриин управлени... ...оз болон совхозуудые уялгалха.

...рхилжэ сабшалан болон бэлшээриин газар үн... ...аруулха хэрэгтэ таhалагдаха гүрэнэй капи... ...лые, тэрэшэлэн колхозуудай hомололгые ехэ ...ээ мүнгэ зөөри, техникэ болон бусад матери-альна хэрэгсэлнүүдые нэн түрүүлэн мал үдхэдэг томо районуудта зорюулхаар хараалха.

Колхоз, совхозуудай өөрынгөө арга боломжонуудые хараадаа абажа зохёоhон хэмжээ ябуулгануудай ёhoop, 1968—1970 онуудта 170 мянган гектар газарта культуро-техническэ хүдэлмэри хэхэ, тэрэ тоодо 45 мянган гектар сабшалан үндэhөөрнь hайжаруулха, 80 мянган гектарай ургаса hэргээхэ, 30 мянган гектар сабшалан үтэг болгохо, 15 мянган гектар бэлшээри hайжаруулха, 100 мянган гектар бэлшээриие уhалха хэрэг хангахыень Хүдөө ажахын министерствые, Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствые, КПСС-эй райкомуудые ба аймгүйсэдкомуудые уялгалха.

Аймагуудай оруулhан дурадхалнуудые хараадаа абан, дээрэ хэлэгдэhэн хүдэлмэриие аймаг бүхэндэ хубааhан тодорхой хэмжээ ябуулгануудые баталан абахыень КПСС-эй обкомой бюродо, республикын Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

Сабшалан болон бэлшээриин газарые эзэн бусаар ашаглаха ябадалые усадхахыень Хүдөө ажахын министерствые, КПСС-эй райкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, үйлэдбэриин управлениннүүдые, колхозой правлениинүүдые, совхозой дирекцинүүдые уялгалха. Апрель hарын туршада бүхы сабшалангые, гидротехническэ барилгануудые, уhалууриин каналнуудые болон техникые оньhожоруулагдамал луго-мелиоративна отрядуудта, звенонуудта, малай фермэнүүдтэ даалгажа үгэхэ.

Малай фермэнүүдтэ бүхы сабшалангай газарые даалгаха. Ажахы бүхэндэ сабшалангай болон бэлшээриин газарые ээлжэлүүлэн зүбөөр ашаглаха хүдэлмэри ябуулха, тиигээд тэрэнэй эмхидхэл, харюусалгые сабшалангай талаар—главна агрономуудта, бэлшээри ашаглалгые—ажахынуудай главна зоотехнигүүдтэ даалгаха.

Хүдөө ажахын министерствые, Мелиораци болон уhанай ажахынуудай министерствые, КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд болон үйлэдбэриин управлениннүүдые сабшалангай газар зүбөөр хэрэглэхэ, үбhэ ногоонойнь ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ажахы бүхэндэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалхыень уялгалха. Бүхы ажахынуудта, арга байбал отделениинүүд бүхэндэ, апрель hарын туршада оньhожоруулагдаhан мелиоративна отрядуудые болон звенонуудые бүридхэжэ, сабшалан дээрэ саг үргэлжэдэнь хүдэлгэхэ ёhотой. Тиимэ отрядууд болон звенонуудта техникэ даалгагдаха, технологическа картанууд бии болгогдохо, сабшалангай газарые үндэhөөрнь, мүн юрын аргаар hайжаруулха даалгабаринууд үгтэхэ болоно.

Сабшалан дээрэ хүдэлхэ оньhожоруулагдаhан мелиоративна отрядуул болон звенонуудай эмхидхэлые, мүн механизаторнуудай ажалай түлөөhэнэй тусгаар дүрим республикын Хүдөө ажахын министерство батална уялгатай.

Сабшалангай газарые эмхитэйгээр уhалха, энэ хэрэгтэ уhа бүлэдэг станцинуудые болон уhа сасадаг установконуудые хэрэглэхэ тухай шухала хэмжээнүүдые хараалха. Тиигэжэ энэ жэлдэ 140 мянган гектарhаа багa бэшэ сабшалан hайрамай уhаар уhалагдаха, тэрэ тоодо 20 мянган гектарhаа бага бэшэнь бүлүүр станцинууд болон уhа сасадаг агрегадуулаар уhалагдаха байна. Ургамалай гаража байхада уhалха аргые, гол горхонуудые hайнаар хэрэглэхэ, шанартайгаар уhалха хэрэгтэ шухала анхарал хандуулха хэрэгтэй.

Сабшалан дээрэ наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргадаг болохо. Энэ жэлдэ республика дотор сабшалан дээрэ 600 мянган тонноhoo багa бэшэ наг шэбхэ, 9 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаха. Илангаяа сабшалан дээрэ үтэгжүүлгэ гаргахадаа, газарайнь хүрьhые hайжаруулха хүдэлмэри сугтань ябуулха хэрэгтэй. Малда гэшхүүлхэгүйн тулада сабшалангай газарые хорёолхо, үбhэ ногоонойнь ургажа байхада сабшалан дээрэ мал адуулхые хорихо.

Үбhэнэй үрэhэ абаха хүдэлмэриие hайжаруулхын тулада Хүдөө ажахын министерствые уялгалха. Тиимэhээ колхоз, совхоз бүхэндэ ургаса hайнтай сабшалан, мүн үбhэнэй үрэhэ абаха тарялан таhалагдаха болоно.

Хүдөө ажахын министерство, Ой модоной ажахын министерство болон аймгүйсэдкомууд холын тунга бэлшээриие түргөөр ашаглаха, зүбөөр хэрэглэхын тулада хэмжээ абаха уялгатай. Тиимэ газарта харгы замыень заhабарилха, малай байрануудые бэлдэхэ, малшадта hайн гэрнүүдые болон культурно-ажаhуудалай барилгануудые бариха шухала. Мүн Загарайн, Хориин, Хэжэнгын, Баргажанай, Зэдын, Сэлэнгын аймагуудта бэлшээриин шэнэ газарнуудые ашаглаха хэмжээн абтаха болоно.

«Росгипроводхоз», «Росгипрозем» институдуудай экспедицинүүдые шэнэ газар ашаглалгада мелиоративна хүдэлмэри комплексно аргаар эмхидхэхыень, хүдэлмэреэ саашадань ехэдхэжэ, проектнэ болон бэдэрэлгын ажал hайжаруулхыень уялгалха.

«Росгипроводхоз» болон «Росгипрозем» институдуудай экспедицинүүдэй үйлэдбэриин баазануудые бэхижүүлхэ, кадрнуудаар хангаха асуудалые республикын Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

1968—1969 онуудта сабшалангай болон бэлшээриин газар бүридхэлдэ абалгые, агротехническэ шэнжэлэлгэнүүдые хэжэ дүүргэхыень республикын Хүдөө ажахын министерствые уялгалха. Тэрэнэй методическа хүтэлбэриие республикын туршалгын станцида даалгаха.

Госплан болон Хүдөө ажахын министерство, Уhанай ажахын болон мелиорациин министерство хүдөө ажахын үйлэдбэриин түсэбүүдые хаража, уhанай ажахын барилгануудые бодхолгодо, мал ажал ехэтэй аймагуудай сабшалан hайжаруулха хэрэгтэ, мүн малай тэжээлээр дутамаг байдаг Зэдын, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Хориин, Баргажанай болон бусад аймагуудта түрүүшын ээлжээндэ проектнэ болон бэдэрэлгын ехэ капитальна хүдэлмэри шэнэ табан жэлдэ эмхидхэхыень хараалха.

Научна болон туршалгын хүдэлмэри ябуулжа, бэлшээриин газарые зүбөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ, илангаяа тэрэниие ашагтай болгохо хэрэгтэ бодото дурадхалнуудые оруулхыень СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай Президиумэй, республикын хүдөө ажахын туршалгын станциие уялгалха. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин филиалда геоботаника үзэхэ научна лаборатори эмхидхэлгые, мүн республикын туршалгын станцида үбhэ ногоо шэнжэлхэ селекционно хүдэлмэри шэнээр эмхидхэлгые шухалада тоолохо.

1969 оной эсэс болотор бүхы голнуудаар модо урадхуулха хүдэлмэриие хорюулха тухай асуудал шиидхэхыень КПСС-эй обкомой бюродо, республикын Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

Хүдөө ажахын министерствые, Уhанай ажахы болон мелиорациин министерствые, республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлые, КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомуудые, үйлэдбэриин управлениннүүдые, колхоз, совхозуудые сабшалан ба бэлшээриин газарые зүбөөр хэрэглэлгэдэ, сабшалангые үндэhөөрнь hайжаруулха болон бусад хүдэлмэриие шанартайгаар, саг болзор соонь үнгэргэлгэдэ, ажал хүдэлмэри дээрэ хүдөө ажахын наукануудай түйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэжэ, сабшалангай болон бэлшээриин газарые hайжаруулха хэрэгтэ агрономуудай, инженер-механигуудай, мелиораторнууд болон зоотехнигүүдэй үүргэ харюусалга дээшэлүүлхыень уялгалха.

Хүдөө ажахын министерствэдэ сабшалангай газар эрхилхэ, тэжээл үйлэдбэрилгые эмхидхэхэ тусгаар таhаг бии болгохые ашa үрэтэй дээрэ тоолохо.

Хүдөө ажахын министерство, Уhанай ажахын болон мелиорациин министерство, республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэл, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи профтех-hуралсалай управлени, КПСС-эй райкомууд болон аймгүйсэдкомууд, үйлэдбэриин управлениинүүд, колхоз болон совхозууд мелиоративна отрядуудта хүдэлхэ механизаторнуудай кадрнуудые бэлэдхэлгые hайжаруулха уялгатай. Энээнтэй хамта сабшалан hайжаруулха асуудалнуудаар агрономууд болон мелиораторнуудые тусгаар курсануудта hургажа бэлдэхэ. Механизаторнуудта байра байдал болон тэдэнэй культурна эрилтые хангахын тулада, мүн тэдэниие ажалдань үлөөхэ хэмжээ абаха ёhотой.

КПСС-эй райкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, үйлэдбэриин управлениинүүд болон колхоз, совхозуудай партийна организацинуудые—мелиоративна хүдэлмэридэ хабаадажа байhан механизаторнуудай, колхознигуудай, совхозуудай ажалшадай. «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй машинно-мелиоративна станцинуудай болон отрядуудай дунда эмхидхэлэй болон культурна, гэгээрэлэй, политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэмжээ абахыень уялгалха.

Сабшалан дээрэ хэгдэжэ байhан хүдэлмэриие, хүдөөгэй ажалшадай мүрысөөе ходо доо харуулжа байхыень, мүн түрүү луговодуудай ажал хэрэгые үбhэ ногооной ургасые hайжаруулхын түлөө тэмсэжэ байhан түрүү оньhожоруулагдаhан бригада, звенонуудай хүдэлмэри үргэнөөр харуулхыень Республикын болон аймагай газетэнүүдые, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радио болон телевидениин комитедые уялгалха.

* * *

Мал ажал эрхилхэ асуудалда сабшалангай болон бэлшээриин газарые hайжаруулга, тэрэниие ашагтайгаар хэрэглэлгэ саашадаа мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэдэ, гүрэндэ тушаалгада ашa үрэ ехэтэй байhаниень тэмдэглээд, КПСС-эй обкомой пленум хадаа партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудые, партийна эхин организацинуудые, бүхы коммунистнуудые, комсомолшуудые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, колхознигууд болон совхозуудай ажалшадые бүхы хүсэеэ гаргажа, сабшалангай болон бэлшээриин газар hайжаруулха талаар пленум дээрэ хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудые амжалтатайгаар бэелүүлхыень уряална.

ЭРХИМҮҮДТЭ УЛААН ТУГУУД БАРЮУЛАГДАБА

1967 ондо хүдөө ажахыда дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын коллеги, Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай Президиум зональна мүрысөөндэ: Армениин, Киргизэй, Молдавиин, Эстониин ССР-нүүд, Краснодарай, Красноярска, Хабаровска хизаарнууд, Кемеровскэ, Ленинградска, Липецкэ, Московско, Челябинска областьнууд, Башкирай, Татарай АССР-нүүд, Днепропетровско, Львовско, Тернопольско, Херсонско, Витебскэ, Хорезмскэ, Джамбульска, Кустанайска областьнууд илажа гараа гэжэ мэдэрээ.

Эдэ республиканууд, хизаарнууд, областьнууд болон автономито республикануудта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугууд 25 мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха болоо.

Мүрысөөндэ илаhан 55 районда СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугууд 10 мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха болобо.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын коллеги, Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай Президиум 126 колхозые, 56 совхозые мүрысөөндэ илаа гэжэ мэдэрээд, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугуудые нэгэдэхи мүнгэн шангуудтайгаар барюулха гэжэ тогтоогоо.

Мүрысөөндэ илажа гараhан 198 колхоздо, 228 совхоздо СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаха болоhон байна.

Районуудай мүрысөөндэ РСФСР-hээ Алтайн хизаарай Сорокинско, Приморско хизаарай Яковлевска, Ставропольско хизаарай Арзгирска, Амурска областиин Серышевскэ, Архангельска областиин Вельскэ, Белгородско областиин Белгородско, Волгоградска областиин Ленинскэ, Вологодско областиин Вологодско, Воронежско областиин Рамонска, Горьковско областиин Шатковско, Эрхүүгэй областиин Черемховско, Калужска областиин Угодско-Заводской, Новгородско областиин Советскэ, Новосибирскэ областиин Черепановска, Орловско областиин Новодеревеньковско, Пермскэ областиин Пермскэ, Ростовско областиин Азовско, Саратовска областиин Калининска, Свердловско областиин Режевскэ, Смоленскэ областиин Сафоновско, Тульска областиин Новомосковско, Тюменскэ областиин Исетскэ, Ульяновска областиин Чердаклинска, Шэтын областиин Балейскэ, Буряадай АССР-эй Улаан-Үдын, Мордовско АССР-эй Ардатовско, Хойто-Осетиин АССР-эй Моздовско, Чувашай АССР-эй Яльчикска районууд илажа гараа гэжэ мэдэрэгдэө.

(ТАСС).

МОСКВАГАЙ hОНИН

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин Генеральна Соведэй онсо сесси апрелиин 8-да ниислэлдэ нээгдээ. Вьетнам арадые дэмжэн, бүхы дэлхэйн ажалшадай ба профсоюзуудай hаналаа нэгэдэхэ, американ империалистнуудай зэбсэгтэ ээрхэг түримхэй ябуулгые бүри үргэнөөр, шууд сэхээр буруушааха кампаниие нүлөө ехэтэй болгохо, үргэдхэхэ гэhэн нэгэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Федерациин Генеральна Соведэй ба гүйсэдкомой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд сессидэ хабаадалсана. ВФП-дэ ородоггүй организацинууд ямаршье илгаагүйгөөр сессидэ уригдаhан байна.

* * *

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани апрелиин 8-да боложо, 1967 оной декабрь hарада Финляндида аяншалhанайнгаа дүнгүүд тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный мэдээсэ. 1968 оной январь hарада СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Иран аяншалhан тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Д. А. Кунаев хэлээ. Тэрээнhээ гадна, хариин оронуудтай бэе бэедээ делегацинуудые эльгээлсэхэ түсэб, «Известия» газетын редакциин тоосоон зүбшэн хэлсэгдээ.

* * *

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров түрүүтэй советскэ правительственна делегаци апрелиин 8-да Финляндиhаа Москва бусажа ерээ. Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туhалалсалга тухай 1948 оной совет-фин договорой хориин жэлэй ойе hайндэрлэлгэдэ Финляндиин правительствын уряалаар хабаадалсаhан байгаа.

* * *

Бүхэсоюзна худалдаа наймаанай палатын түрүүлэгшэ М. В. Нестеров апрелиин 8-да совет ба хариин журналистнуудта зорюулан пресс-конференци хээ. Мүнөө жэл Советскэ Союзай ямар хариин выставкэнүүдтэ хабаадалсаха, ямар хариин выставкын СССР-тэ нээгдэхэ тухай тэрэ хөөрэжэ үгөө.

* * *

Стокгольмдо болоhон онсо яаралтай консультативна зүблөөнэй дүнгүүдтэ зорюулагдажа, Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй заседани апрелиин 8-да болоо. Консультативна зүблөөн Швециин ниислэлдэ мартын 23-hаа 24 хүрэтэр болоhон байна бшуу.

(ТАСС).

Үнэн зүрхэнэй амаршалга

ГДР-эй шэнэ, социалис конституциие бүгэдэ арадай hайшааhан баяр баясхаланта hайндэрөөр дашарамдуулан, нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, бүхы совет арадай үмэнэhөө В. Ульбрихт, В. Штоф, И. Дикман, Э. Корренс гэгшэдые, Германиин Демократическа Республикын арад зониие, бүхы немец ажалшадые үнэн зүрхэнhөө амаршалба.

Бүгэдэ арадай дуугаа үгэлгын үндэhөөр ГДР-эй социалис конституциие hайшаан абаhан ушар Европын, бүхы дэлхэйн удха шанартай ябуулга мүн гэжэ амаршалгын телеграмма дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Немец нациин хуби заяае хэтын хэтэдэ шиидхэгшэд гээшэбди гэжэ hаяшаг лэ монополистнууд, юнкернүүд, фашистнууд болон милитаристнуудай өөhэдыгөө тоолодог байhан газар дээрэхи арад зон мүнөө социализм байгуулха хүсэл эрмэлзэлээ дүүрэн сүлөөтэйгөөр, эли тодоор мэдүүлээ. ГДР-эй арадтал адляар бүхы немец ажалшадай социализм байгуулха зам шэлэн абаха саг ерэхэл байха.

Германиин Демократическа Республикын хүдэлмэришэд, тарияшад, алба хаагшад болон бүхы арадай хүгжэнги социалис общество байгуулха, экономико, эрдэм болон соёлоо хүгжөөхэ, арад зонойнгоо байдал hайжаруулха хэрэгтэнь үнэн зүрхэнhөө амжалта хүсэнэбди гэжэ телеграмма доторнь хэлэгдэнэ.

Георгий Трайков 70 наhатай болобо

СОФИ, апрелиин 9. (ТАСС). Болгариин Арадай Республикын Арадай суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ, Болгариин газар эдлэгшэдэй холбооной түрүүлэгшэ Георгий Трайковой түрэhөөр 70 наhанай ой мүнөөдэр гүйсэбэ. Арадайнгаа, гүрэнэйнгөө урда габьяатай байhан туладань, Арадай суглаанай Президиум Түрүүлэгшэ Георгий Трайковто Болгариин Арадай Республикын Геройн нэрэ зэргэ олгоо.

Капитализмда, фашис диктатурада эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэлшэ, Болгариин политическэ, гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, болгар-совет хани барисаанай хэрэгтэ үнэн зүрхэнhөө хабаадагша энэ хүндэ Болгариин Коммунис партиин ЦК бэшэг эльгээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй, Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Николай Викторович Подгорнын Георгий Трайковто эльгээhэн амаршалгын телеграмма ба тэрэниие Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые мүнөөдэрэй бүхы газетэнүүд эли газартаа толилбо.

...АДАЙ АССР-эй ДОЛООДОХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ГУРБАДАХИ СЕССИ

...апрелиин 9-дэ рес... ...ниислэл Улаан-... Буряадай АССР-... ...зарлалай Верхов... ...гурбадахи сесси

...Соведэй Түрүүлэг... ...Д. Ш. **Фролов** сес... ...Сессиин зүбшэн ...имэ асуудалнууд

...нютагуудтахи гэр ...культурно-ажаhуу... ...а саашадань hай... ...мжээнүүд тухай.

...АССР-эй Вер... ...эй Президиумэй ...баталха тухай.

...асуудалаар Буряа... ...Министрнүүдэй ...үрүүлэгшэ депутат ...ов элидхэл хээ.

...ые зүбшэн хэл... ...утадууд: **П. А. Гор...** ...рмэй hунгуулиин ...**Мадыева** (Тол... ...иин округ), **А. И.** ...оговско округ), **Ц. О. Цыбиков** (Шэнэ-Заганай округ), **А. А. Именохоев** (Хираанай-Адагай округ), **П. С. Березкин** —«Межколхозстрой» гэжэ республиканска нэгэдэлэй түрүүлэгшэ, депутат **Г. Г. Цыдыпов** (Цахирай округ), **В. П. Убеев** — «Бурятцелинстрой» трестын эрхилэгшэ, **Д. С. Санжимитыпов**—Загарайн аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, **Б. Б. Базаров** — «Красноярскгипросовхозстрой» гэжэ проектнэ институдай Буряадай филиалай директор, депутадууд: **П. А. Афанасенко** (Горхоной округ), **Ц. С. Семенов** (Түгнын округ), **А. П. Кудряшов** (Шэнэ-Элхиин округ), **И. Л. Петров**—Барилгын материалнуудай управлениин начальник, **П. Н. Нимаев**—культурын министр, **Д. И. Суворов**—РСФСР-эй «Госстройн» түрүүлэгшын орлогшо, **Е. П. Евтюков**—Барилгын ба архитектурын хэрэгүүдые эрхилхэ управлениин начальник, депутат **А. Г. Еремин** (Южный hунгуулиин округ) хабаадаба.

«Хүдөө нютагуудтахи гэр байрын ба культурно-ажаhуудалай барилга саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоол сесси нэгэн дуугаар батална абаа.

Хоёрдохи асуудалаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь депутат **К. Е. Маслов** хоёрдохи сессиhээ хойшо Верховно Соведэй Президиумэй гаргаhан Указууд тухай мэдээсэл хэбэ. hүүлээрнь депутадууд Указуудые батлhан тогтоол нэгэн дуугаар абаа.

Энээгээр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сессиин заседаниин зал соо.

Ф. Сорокиной фото.

ЗОРИhОНДОО ХҮРӨӨ

«Хонин бүриhөө хурьга абаха» гэhэн уряа республикымнай түрүү хонишодой зорилго болонхой. Эрхимээр харууhалагдаhан, hайнаар үрэжүүлэгдэhэн хонин хурьгалхагүй гэжэ яахаб даа. Малша хүн энэ хамагай шухала юумые ходо hанажа ажалладаг, hанаhан зориhондоо хүрэдэг ха юм. «Дружба» колхозой хонишон Бадма Ринчинович Будацыренов энэ талаар амжалтатай. Нёдондо 100 эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга абаhан байгаа. Мүнөө тэрээнhээл доошолуулхагүй, дээхэнүүр байлгаха гэhэн зорилго урдаа табинхай.

— Дааhан 597 эхэ хонинhоо тэдыл тооной хурьган абтаба. Түлнүүлынь hайн,—гэжэ ахалагша хонишон Бадма Ринчинович баяртайгаар хөөрэнэ.—Тоо хүсөөгээд hанаагаа амархаар бэшэ лаб даа. Хабарай хагсуу үедэ hайн харууhан хэрэгтэй. Энэ зорилгоо хонишод зүбөөр ойлгонхой. Хурьган бүхэнөө тобир тарганаар түлжүүлжэ, түс бүриин 20 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаахын түлөө эрмэлзэнэ.

Хяагтын аймаг.

Д. ДУГАРОВ.

КПСС-эй гэшүүн Г. С. Банаева хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха Кабанскын комбинадта эсхэгшээр хүдэлхэ зуураа, хүдэлмэридөө амжалта туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. С. Банаева. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭЗЭН ЕҺООР АШАГЛАБАЛ...

(КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой пленумһээ)

Ниитын адууһа малда үбэлдөө бардам хүрэхэ үбһэ хуряажа абаха арга боломжо Улаан-Үдын аймагай алишье ажахыда гүйсэд дүүрэн бии. Уһалагдадаг аяар 11 мянга гаран гектар сабшалан эндэ бии ха юм. Энэ дайдые уһалха хэрэгтэ уһалууриин долоон томо системэ «алба» хэжэ байдаг. Тиихэдэ ажахы бүхэн өөрын мэдэлэй ханааб һубаг, хаалтаар олон. Юрэдөө, сабшалангые шииг нойтоор хангаха арга боломжо ехэ байһыень эдэ зүйлнүүд баримтална.

һайнаар харууһалагдаһан сабшалангай ашаг ехээр үгэдэг байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Саг үргэлжын эзэтэй, ходо элдүүрилэгдэдэг сабшалан хэзээдэшье үндэр баян ургаса үгэдэг ха юм. Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын луговодууд Л. И. Гермашев, И. Г. Шелкунов, И. Г. Рупышев, «Улаан Оронго» колхозой —Т. Ринчинов, Гильбэриин «Коммунизм»—Д. Султумов, Тарбагатайн «Дружба» —Е. Я. Чебунин, Ехэ-Куналейн — Ф. Ф. Рыжаков өөһэдынгөө даажа байһан участогуудһаа гектарай 20—35 центнер эрхим шанартай үбһэ хуряажа абадаг дүршэлтэй болоһон мэргэжэлтэд.

Гэбэшье аймагай олонхи ажахынууд адли эрхэ байдалтай байгаад, мүртэй ургаса абажа шаданагүй. Сабшалан элдүүрилхэ түрүү арга бултанай хэрэг болоогүй байһаар. Үнэндөө эндэ тиимэ орёо, ойлгогдожо ядахаар юумэн үгы хаш. Дутагдал юуб гэхэдэ, сабшаланда анхаралаа табидаггүйн хойшолон болоно бшуу. Эндэ агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые дүүргэдэггүйн гэм эндэ гол һуури эзэлнэ. Сэхынь хэлэхэдэ, ажахы бүхэн сабшалан элдүүрилхэ зэр зэмсэгтэй, шэбхэ зөөхэ, тарааха аргатай, ханааб, һубагуудаа, тэдэнэй эхинэй хаалтануудые һайнаар түхеэрхэ, заһаха, тиигээд газараа хоёр-гурба дахин уһалха боломжотой ха юм.

Тиигэн гэтэр Калининай нэрэмжэтэ, «Маяк», «Авангард» колхозууд нёдондо зарим сабшалангаа нэгэшье дахин уһалжа үрдеэгүй, тиихэдэ «Улаан Оронго» колхозойхид ерэһэн уһые алдажархиһан байха юм. Гадна наг шэбхэ гаргаха, үтэг бии болгохо түсэб таһалдалда ороһон жэшээтэй. Энээнэйл гэмээр аймаг дотор уһалагдадаг гектар сабшаланһаа дунда зэргээр 11,5 центнер үбһэн абтаа һэн. «Коммунизм» колхозойхи үшөө бага, минил 7 центнер болоо. Сабшалан баялигтаа нигэжэл хандаһанһаа боложо, нёдондо ниитынгээ малай эдихэ тэжээлэй жэлэй хэрэгсэлые аймагай ажахынууд оройдоол 56,5 процент хангаһан бэлэй.

Эдэ дутагдалнууд тухай хөөрэлдөөн КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой пленум дээрэ болоо. Энэ пленумдэ колхоз, совхозуудай агрономууд, түрүү луговодууд уригдаһан байгаа һэн. Элидхэлшэ—хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Кожевников үнгэрһэн жэлэй дүнгые согсолхо зууршаа, «8-е Марта» колхозой луговодуудай дүй дүршэл тухай онсо тоггобо. Энэ ажахын луговодууд шадамар бэрхээр, оролдосотойгоор хүдэлжэ, нёдондо сабшалангай гектар бүриһөө 22 центнер үбһэ хуряажа абаа һэн. Харин тиихэдэ адууһа малаар баян «Улаан Оронго», «Коммунизм» колхозуудай сабшалан үрэжэл муутай байһаар. Эдэ ажахынуудта сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдаһан байгаа.

Мүнөө республика дотор сабшалан һайжаруулха хоёр һара соносхогдоод байна. Энэ шухала хэмжээ ябуулга Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда иланга һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Шэбхэ зөөлгэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулхын тулада бэлэдхэл үргэнөөр хэгдэнэ. Гэбэшье уһа бүлэдэг станцинууд (аймаг дотор 15 хэһэг) мүнөө болотороо миин байһаар. Урдань, жэшээнь, «Улаан Оронго» колхозой таряашад бүлүүр станциин хүсөөр али зэргэ ехэ мүльһэн дошо кукурузын газар дээрэ хүргэдэг бэлэйб. Харин мүнөө энэ дүршэлөө мартажархёо юм гү, огто хэрэгсээнэгүй. Ганса энэшье бэшэ даа. Тус ажахынхид наг шэбхэээнье сабшалан дээрээ еһоор гарганагүй. һайрам урдажа эхилээ. Теэд энээниие бариха, газар дээгүүр залан тарааха гэжэ оролдоногүй. Үнгэрхэдөө, мүнөө болотороо сабшалан уһалха хүнүүдшье хүсэд олдоогүй. Нёдондо баһал нимэрхүү эмхидхэлтэйгээр уһалха саг угтаа һэн. Тиигэжэ уһан өөрынгөө дураар урдажа, шиигтүүлмээр участогууд хуурай үлэшөө һэн.

Иигэжэл Оронгын колхозойхид жэлһээ жэлдэ хэдэн мянган центнерээр хайран үбһөө алдана гээшэ. Энэ алдуутай хүтэлбэриһөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд ямаршье тобшолол хэнэгүй. Аяар 1700 гаран гектар уһалагдадаг газартай байха гээшэ еһоор шуу. Теэд энэ баялигтаа игэжэ «анхаржа» байхань угаа харамтай. Хэрбээ сабшалан дээрээ юрын лэ агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ шадаа хадаа 8,5 центнер бэшэ, харин адаг 12—13 центнер үбһэ гектар бүриһөө ядамаргүй сабшажа абаха аргатай байна бшуу. Гектар бүриһөө 4—5 центнер үбһэ үлүү ехээр абаха гээшэ али зэргын ехэ хэмжээнэй продукци гээшэб. Бүхыдөө адагынь 8—9 мянган центнер үбһэн болоно бэшэ аал?!

Тус колхозой луговод нүхэр Ринчинов нёдондо өөрынгөө даажа байһан участогай гектар бүриһөө 21 центнер үбһэ абаһан юм. Урдань Кишектуев гэжэ суутай луговод али зэргын баян ургаса хуряажа абагша һэм. Эдэ бэрхэшүүлэй дүй дүршэлдэ залуу луговодуудые мэргэжүүлхэ арга байна ха юм. Нэгэл эрхэ байдалда зэргэлээд байһан Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо тад ондоо. Эндэ луговодуудай звенонууд эмхидхэгдэнхэй, оньһожоруулагдаһан отряд шэбхэ шэрэнэ, һайрам тогтоогдожо, сабшалан дээгүүр тараагдана. Гадна үбһэ хуряалгые богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ бэлэдхэл бүри мүнөөнһөө хэгдэжэ байха юм.

Теэд дутагдалаа лажа усадхаха, үбһэнэй үндэр баян ургасын түлөө ямар хэмжээ абахаяа байһан тушаагаа «Улаан Оронго» колхозой хүтэлбэрилэгшэд пленум дээрэ юушье хэлээгүй, харин аниргүй һуужа гараа. Тэдэндэ хэншье эрилтэ хээгүй, һанаа амархан далин дээгүүр дайрагдаад лэ үнгэрөө бшуу. Харин колхозой үйлэдбэридэхи энэ амин шухала хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр эрхилдэг байһан шалтагаанаа, энээнһээ ямар тобшолол хэһэнээ партиин райкомой гэшүүдтэ хэлэжэ үгэхэ уялгатай байгаа гэжэ һанагдана.

Пленумэй хүдэлмэриин үшөө нэгэ дутагдал юуб гэхэдэ, түрүү луговодуудай дүй дүршэл тухай, тэрэниие үйлэдбэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тухай хөөрэлдөөн еһоор боложо шадаагүй. Энэ шухала зүйл элидхэл соо угаа халирхайгаар хэлэгдэһэн тула хөөрэлдөө үүдхэжэ бирабагүй. Аймагай түрүү луговодуудай баян дүршэлые согсолжо, бултанай хэрэг болгохо тухай асуудал шиидхэхы удха шанартай хэрэг гэжэ һанагдана.

А. НАГАСЛАЕВ.
«Коммунизмын туяа» газетын редакторай орлогшо.

ЭКОНОМИКО ШУДАЛХА КЛУБ № 10

Гурбан жэл—гурбан ехэ алх

ХҮДӨӨ АЖАХЫН һалбаринуудые тусгаар шэглэлтэй болгохо тушаа асуудал КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленум (1965 он) дээрэ хэлсэгдэһэн байгаа. Тэрэнһээ хойшо гурбан жэлэй хугасаа үнгэрбэ гээшэ. Энээхэн турша дотор ажахынуудай ямар ехэ амжалта туйлаһаниинь гансахан манай аймагай жэшээ дээрэһээ харагдахаар.

Аймагаймнай ажахынууд тиимэ аргагүй ехэ газар дайдатай бэшэ юм. Дунда зэргээр гаргахада, совхоз бүхэндэ 17,6 мянган гектар эдлүүриин газар, тэрэ тоодо 11 мянган га таряалан, 3,3 мянган га сабшалан, мүн эдыһээ ехэ бэшэ бэлшээриин газар хүртэдэг. 1964 он болотор аймагаймнай бүхы дүрбэн совхоз гол түлэб мал ажал эрхилдэг байгаа. Адуу-һа малай тоо толгой үсөөн һэн. Тусхайлхада, 19 мянгаһаа үлүү эбэртэ бодо мал, арба-арба гаран мянган хонин, гахайнууд тоологдодог байба. Аймаг дотор эды мал барижа байгаад, саашадаа продукци ехээр үйлэдбэрилдэг болохо гээшэ хэсүүхэн хэрэг байгаа. Тиимэһээ ажахы бүхэниие тусхай шэглэлтэй болгохо тушаа шухала хэмжээнүүд КПСС-эй обкомой бюрогоор, республикын Министрнүүдэй Совєдээр хараалагдаһан. Энэ хүдэлмэри ябуулагдахадаа, ажахы бүхэнэй арга боломжонууд, онсо илгаань харагдаһан байна. Тиигэжэ Шергинскэ болон Оймордой совхозуудта гахай олоор үсхэбэрилхэ, энээнэй хажуугаар Оймордой совхоз 500—600 гектарта хартаабха тариха болоо һэн. Кабанскын совхоздо нугаһан үсхэбэрилэгдэжэ, 1970 ондо 17500 центнер шубуунай мяхан худалдагдахаар шиидхэгдээ. Байгалай совхоздо эбэртэ бодо мал үсхэбэрилэгдэдэг боложо, үнеэдэй тоо 3600 толгойдо хүргэгдэжэ, жэлдэ 56,5 мянган центнер һү гүрэндэ худалдадаг болохоор хараалагдаа.

Ажахынуудай хүгжэлтын гол шэглэлнүүд иимээр тодорхойлогдоһон байбашье, мүн зарим совхозуудта мал ажалай ондоошье һалбаринууд байлсаа. Аймагайнгаа предприятинуудай ажалшадые сагаан эдеэгээр хангахын тулада гансахан Байгалай совхоздо үнеэдые байлгаа бэшэбди. Харин ондоо совхозуудтамнай мянга, мянга гаран толгой һаамхай үнеэд харууһалагдана.

ГЕКТАР БҮХЭНИИЕ АШАГТАЙГААР

АЖАХЫНУУДЫЕ тусгаар шэглэлтэй болгон хүгжөөхын тула, нэн түрүүн газар таряалангые зүбөөр эдлэхэ тухай асуудал харагдаһан байна. Яахадааб гэбэл, 1964 он болотор таряалан дээрэһээ биратай ургаса хуряагдадаггүй байгаа. Ашагтай талыень хараа һаа, хахалагдаһан газарай гектар бүриһөө оройдоол 10 центнер хүрэхэгүй тэжээлэй единицэ хуряагдадаг һэн. Иимэ ургаса абажа байгаад, совхозой ажахые хүгжөөхэ аалиш?

Газар таряалангые зүбөөр эдлэхэ, гектар бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэхэ гээшэ шухала хэрэг. Тиигээд ажахынуудые тусгаар шэглэлтэй болгоходоо, таряалангай газар зүбөөр хубаарилха, бүхы совхозуудта севооборот нэбтэрүүлхэ, газарай картануудые бии болгохо хэмжээн абтаа һэн. Энээнһээ гадна, газарые үрэжэл һайнтай болгохын тулада наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэһэн байгаа. Хэрбээ 1963—1964 онуудта оройдоол 3—5 мянган центнер минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулагдаһан байбал, нёдондо 30 мянгаһаа үлүү центнер хэрэглэгдээ. Аймагаймнай совхозуудта торфтой компостнуудшье ехээр бэлэдхэгдэдэг болонхой. Мүнөө үедэ гороххоо бэшэ ургамалнууд нютагтаа таараха сортовой үрэһөөр таригдана, намарай паар дээрэ тарилга хэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ хамта 26 мянган гектар газар намарай паар болгогдоһон юм.

Тиигэжэ аймаг доторнай орооһо таряанай болон хүдөө ажахын бусад ургамалай ургаса нилээд дээшэлээ. Энээниие доро заагдаһан таблица дээрэһээ хараябди.

	Гектар бүриһөө (центнерээр) 1962—1964 онуудта	1965, 1967 онуудта
Орооһо таряан	10,3	13,5
Тэрэ тоодо: шэниисэ	10,3	14,2
Хартаабха	41,7	68
Силосэй ургамал	66,8	83
Корнеплод	74,7	144,6

Энээнһээ харахада, һүүлэй гурбан жэлдэ орооһо таряа болон бусад ургамалай ургаса урда гурбан жэлэйхиһээ нилээд дээшэлээ бшуу. Тиимэһээ ниитын мал үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэгдэнэ, үбһэ тэжээл гасалангүй болоо. Тэрэшэлэн гансашье орооһо таряан бэшэ, мүн зелёнко, кукуруза горитой таригдадаг болонхой. Таржа ургуулагдаһан ургамалнуудай өөрынь үнэ сэн хямдараа. Энээниие элишэлхын тулада иимэ баримтануудые харуулая:

	Хэмжээнь	Дунда зэргээр 1963—1964 онуудта	1966—1967 онуудта
Тарилгын газар	гектар	41866	41721
Хуряагдаһан ургасань	тонно	48549	63761
Гектар бүхэнэй ашаг	тэжээлэй единицэ	11,6	15,3
Нэгэ гектарта хэгдэһэн гаргаша	түхэриг	6,8	5,44

Хэдэн жэлэй туршада аймагай ажахынуудта тарилга хэгдэхэ газар үргэдхэгдөөшьегүй һаа, ургасань нилээд дээшэлһэн байха юм. Тэжээлэй единицэдэ гаргахада, бүхы абтаһан ургаса 31 процентээр дээшэлһэн байгаа. Харин тиихэдэ гектар бүридэ хэгдэһэн ажалай гаргаша 74 мүнгөөр хороо бшуу. Энэ хадаа ажалай бүтээсэ ехэтэй болоһониие, ажалшадай эдэбхитэй болоһониие гэршэлэн харуулна. 1967 ондо аймагай совхозууд ургаса ехээр абаһанайнгаа ашаар хамта хахад миллион түхэригэй гаргаша хорооожо шадаа.

Зүгөөр үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын бүхы ургамалнууд һайнаар ургаа. Орооһо таряанай ургасые харабал, аймаг дотор дунда зэргээр 15,5 центнер, тэрэ тоодо 16,4 центнер шэниисэ хуряагдаа. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 83 центнер хартаабха, 86,5 центнер силосэй ургамал, 230 центнер корнеплод хуряагдаһан байха юм.

Зарим ажахынууд, жэшээлхэдэ, Байгалай совхоздо 4898 гектар таряаланһаа га бүриин 17,1 центнер, тэрэ тоодо 3 мянган га шэниисэһээ гектарай 19,6 центнер ургаса хуряагдаа. Шергинскэ болон Кабанскын совхозуудта мүн лэ һайн ургаса абтаба. Тракторна бригадануудай дундаһаа Байгалай совхозой Н. Никонов, В. Клеменин, Шергинскэ совхозой В. Оскорбин, П. Буянов, Н. Орлов гэгшэдэй, Кабанскын совхозой нүхэр П. К. Корытовай хүтэлдэг бригаданууд даадаг участогуудһаа га бүриин 30 центнер таряа хуряаһан байха юм.

Нёдондо аймаг дотор хуряагдаһан ургасые 1964 онойхитой сасуулхада, орооһо таряан 38 процентээр, хартаабха 1,5 дахин дээшэлээ. Теэд газар таряалангай бүхы продукциин хэмжээе тэжээлэй единицэдэ гаргахада, дунда жэшээгээр 88 процентээр нэмэһэн байна.

ТУСХАЙ ШЭГЛЭЛТЭЙ ТОМО ФЕРМЭНҮҮД

ОЙН БАЯРАЙ жэлдэ аймагаймнай малшад һайнаар ажаллажа, жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь уридшалан дүүргээд, түсэбһөө гадуур 1550 центнер мяха, 11500 центнер һү, 180 мянган үндэгэ гүрэндөө худалдаа һэн. һү һаалгаар олохон фермэнүүд шалгараа. Кабанскын совхозой Мало-Колесовско фермынхид һайнаар хүдэлжэ гараа. Энэ фермын түрүү һаалишан З. П. Аверина үнеэн бүриһөө 3039 килограмм һү һаагаа.

Хоёр-гурбан жэлэй слада тээ аймагтамнай ганса нэгэн лэ һаалишад үнеэн бүриһөө хоёр мянган килограмм һү һаадаг һэн. Харин мүнөө бүхы фермээрээ иимэ амжалта туйлана. 1967 ондо аймагай һаалиин 27 фермэһээ 14-ниинь хоёр мянгатанай тоодо ороо.

Таряан ажалые зүбөөр эрхилхэдэ мал ажалшье хүгжэлтэтэй. Илангаяа ажахын һалбаринууд тусгаар шэглэлтэй боложо, совхозууд экономическа талаараа горитой хүгжэнэ. Урдань малай фермэ, гүүртэнүүд олон ондоо газараар байлгагдадаг байжа, мал ажалай хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха эргагүй байгдаа. Энэнь ажалай бүтээсэдэ һаад хүргөө. Тиимэ байхадаа мал ажалһаа олзо доход биратай ородоггүй, зарим жэлнүүдтэ гарзатайгаар эрхилэгдэдэг байһан юм. 1964 [...] ажалһаа 1 милли[...] хэригэй гарзада [...]

Ажахынууд [...] баринуудые тус[...] гожо иимэ дү[...] Олонхи ажахынууд[...] даггүй зарим тү[...] рүүлһэн байна. [...] гинскэ совхоз хо[...] барилсадаг байһа[...] лэб эбэртэ бодо [...] олоор үдхэнэ. Бай[...] һал тиимэ болохо[...] банскын совхозу[...] олоорнь үсхэбэрил[...]

1964 оной бай[...] аймагаймнай сов[...] 9200 гаран толгой [...] тиигээд орондонь [...] 1,7 дахин олошор[...] хамта 17532 тол[...] лэй тоо 423 толгой [...] Илангаяа Байгалай [...] дээ бүришье олон [...] онойхиһоо 717 [...] байна.

Мал ажалай һа[...] гаар шэглэлтэй бол[...] ехээр ороно. Энээни[...] цаһаа харяабди.

	хэмжээн	1964 о[...]
Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн	кг.	1603
Тахяа бүриһөө абтаһан үндэгэн	хэһэг	81
Эбэртэ бодо малай шэгнүүр (хоногой)	гр.	335
Тэрэ тоодо гахайнууд	гр	186

һүүлэй үедэ малай тоо толгойшье олошороо. Энээнэй хажуугаар абтаһан продукциин хэмжээн нилээд дээшэлээ бшуу. Энээниие дээрэ заагдаһан таблицаһаа элеэр харанабди. Тиихэдэ аймаг дотор абтаһан бүхы продукциин хэмжээн горитойгоор ехэдхэгдээ. Хэрбээ 1964 ондо хамта 30,8 мянган центнер мяха абтаһан һаа, нёдондо 55,4 мянган центнертэ хүрөө. Шубуунай мяха абалга 3 дахин шахуу, һүн 35 мянган центнерээр, үндэгэн 2,7 миллионһоо 3,4 миллион хүрэтэрөө нэмээ. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб жэлһээ жэлдэ үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

ЭКОНОМИЧЕСКА ХҮДЭЛМЭРИ

АЙМАГ ДОТОР экономическа хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд тусгаар семинарнуудта хабаадалсажа, шадабаряа дээшэлүүлнэ. Таряан ажахы болон мал ажалай һайнаар эмхидхэгдэжэ, экономическа хүдэлмэри һайжарһанай ашаар аймагнай бүхы дээрээ олзотой гарадаг болоо. 1966 ондо 125 мянган түхэригэй сэбэр олзотой байһан һаа, 1967 ондо тэрэнь 430 мянгада хүрэһэн байха юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ орооһо таряан[...]

һаа, гахай болон [...] бэрилгэһөө эгээл [...]

Мүнөө үедэ ай[...] бодо малые түргэ[...] таргалуулха арга [...] циин өөрынь үнэ [...] тула хэмжээ абажа[...] шубуу үсхэбэрил[...] арганууд үргэнө[...] Тиигэжэ аймагай[...] бан жэлэй гурба[...] амжалта туйлахы[...] эдэбхитэйгээр оро[...] дэ таряашадай урд[...] табигдана. Баян [...] 46 мянган тонно [...] ряаха гэхэ гү, али [...] центнер ургаса аб[...] низаторнууд орол[...] ондо ажахынууд [...] мяха, 12560 то[...] худалдахаар хара[...] зорилгоёо аймагай[...] лүүлжэ шадаха бай[...]

Кабан[...] үйлэдбэриин [...]

А[...] управлениин [...] таһаг[...]

ТАБАН ЖЭЛЭЙ БАРИЛГАНУУД

ШЭНЭ ЦЕХТЭ

Хэдэн жэлэй саада тээ һэн. Городой культурын болон амаралтын парк соо нээгдэһэн республикын арадай ажахын туйлалта харууһан выставкэдэ Улаан-Үдын шэлэй заводой үйлэдбэрилдэг сонхын шэл, мүн ойрын жэлнүүдтэ заводой хүгжэхэ зам, бүтээн гаргаха продукци тухайнь тайлбарилагдаһан байгаа. Тиихэдэ сонхын шэл үйлэдбэрилгын ехэ болохотой хамта сталинит, витринын шэл, шэлэй утаһан гэхэ мэтэ продукци бүтээн гаргагдаха гэжэ дурдагдаа бэлэй.

Тэрэ гэһээр олон жэлнүүдэй үнгэрөөшьегүй һаа, заводой үйлэдбэриин талмай үргэдхэгдэһэн, шэнэ цехүүд баригдаһан байна. Табан жэлэй үедэ ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдаһан цехүүдэй зариман хүдэлжэ эхилээ, шэнэ продукци үйлэдбэрилдэг болоо.

Сталинит үйлэдбэрилхэ цех ве-доон жэлэй һүүл багта ашаглалгада тушаагдаа. һаруул, ехэнүүд сонхотой мүнөө үеын байшан, ордон барилгада үргэнөөр хэрэглэгдэдэг витринын шэл, автомобильна промышленностьда аргагүй хэрэгтэй сталинит, заводой нэрэ солые үнинһөө суурхуулһан сонхын шэл—заводой бүтээн гаргадаг гол продукци болонхой.

Шэнэ продукци үйлэдбэрилжэ эхилһэнһээ хойшо дүрбэ һара үнгэрбэ. Хэрэглэгшэдтээ һайн мэдээжэ болохын, ехэ продукци бүгээн гаргахын тула энэ болзор бага юм бэзэ. Гэбэшье шэнэ цехэй продукци өөрынгөө хэрэглэгшэдые олоһон, эндэ тэндэһээ захигдажа, эльгээгдэжэ байна. Красноярска хизаарһаа, Амурска, Эрхүүгэй областьһоо, Уссурийск, Шэтэ городуудһаа захил абтажа эхилээ. Республикымнай «Электромашина», локомотив-вагон заһабарилдаг заводууд, машина, трактор заһабарилдаг предприятинууд, «Сельхозтехникэ» нэгэдэл заводой шэнэ продукци үргэнөөр хэрэглэжэ байна.

Шэлэй заводой ута гэгшын байшан соогуур ябажа, нүгөөдэ захын шэнэ цехүүдтэ хүрэжэ ерэбэбди. «Сталинит үйлэдбэрилдэг цех» гэһэн гаршагай үгэнүүд шэнэ шэрээр ялалзана. Тус цех багашаг, үйлэдбэриин горитой талмайшье эзэлдэггүй юм. Тэрэнэй залгалаа байшан—шэлэй утаһа үйлэдбэрилхэ шэнэ цех. Тэрэ продукци бүтээн гаргахаар бэлэн, хэрэгтэй түхеэрэлгэ тодхогдонхой.

— Захилаа абахаяа ерээбди. Бэлэн бэзэ,—гэжэ цехтэ ороһон сасуугаа хоёр хүнэй нэгэниинь хэлэбэ.

— Үглөө, нүгөөдэр ерэхэ аад, мүнөө юундэ ерэбэт. Бэлэн сталинит үгы,—гэжэ столой саана һууһан эхэнэр харюусана.—Үглөөгүүр ерээрэйты. Продукци ябтахаа, бэлэн болгоод байхабди. һанаагаа бү зоборыт. Танине нэгэшье мэхэлээгүй, саг болзор соонь захилыетнай дүүргэнэ бэшэ аалди,—гээд энеэбхилнэ.

— Тиимэньшье тиимэ. Теэд мүнөө бэлэн машинын байхада хүрэжэ ерэбэбди. Үгы гэнэ гүт? Яахабибди,—гэжэ тэрэ хүн сугтаа ерэһэн нүхэртөө хандана.

— Машина дэмы гүйлгэхэ хэрэггүй. Сонхын, витринын шэл абажа бусая,—гэжэ нүгөөдэнь харюусаба.

Хоорондоо хөөрэлдэһөөр тэдэ хоёр цехһээ гаража ошобод.

Тэдэнтэй хөөрэлдэһэн эхэнэртэй танилсабабди. Мастер Алла Петровна Кршитановская ажал хэрэг тухайгаа, цехэйнгээ байдал тухай, сталинит үйлэдбэрилхэ технологи тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгэнэ.

— Эдэ хоёр манда захил хэдэг гол организацинуудай түлөөлэгшэд. «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй захилаар горитой продукци бүтээнэбди. Ганса энэ нэгэдэл 10—16 ондоо хэмжүүртэй, түхэлтэй сталинит үйлэдбэрилхэ захил хэдэг.

Алла Петровна хөөрэхэ зуураа, хүдэлмэришэд тээшэ заажа, хэнэй ямар ажал дүүргэжэ байһые тайлбарилна. Цехэй хүдэлмэришэд олон бэшэ, оройдоо гушаад хүн. Олонхинь залуушуул. Басагад, хүбүүд хабтагар шэл стол дээрэ табижа, хэрэгтэй хэмжүүрээр отолон ябтална. Шэл отологшод ехэ үүргэ дүүргэдэг. Ажалаа анхаралтай һайнаар, нарин нягтаар дүүргээ һаань, бэлэн продукциин шанар һайн байха юм. Таня Кочкина, Миша Парчайкин, Мария Большакова болон бусад залуушуул ажалдаа голодоһо гарганагүй.

Отологдоһон шэлэй заха тусхай станок дээрэ мүлигдэнэ. Угаагдан сэбэрлэгдэһэнэй, хатаагдаһанай һүүлээр электро-пеэшэн руу хэгдэдэг. Тусхай технологиин еһоор пеэшэн соо шэл гэнтэ ехээр халаагдаад, удаань гэнтэ хүргэгдэнэ. Пеэшэнһээ гаргагдаһан шэлые хүйтэн аргаар хүргэхэ тусхай түхеэрэлгэ эндэ мүн лэ тодхоотой. Иимэ аргаар үйлэдбэрилэгдэһэн шэл бүхэ, эбдэрсэгүй юм. Тиимэһээ тэрэниие сталинит гэжэ нэрлэнэ.

Сталинит локомотив, трамвай, машина, тракторнуудай кабинада хэрэглэгдэдэг. Стали[...] рилхын тула юрын [...] 5—6 миллиметр зу[...] хэрэглэгдэнэ.

Цехэй ажал хоёр [...] хидхэгдэнхэй. Нэгэ [...] да зэргээр 100 дүр[...] сталинит үйлэдбэрилдэ[...] түхеэрэлгэ — шэл [...] шэниие тусхай мэрг[...] дэлмэришэд таһал[...] наар хүдэлгэнэ. Гали[...] Брун, Татьяна Нико[...] лесная, залуушуул Га[...] ва, Наташа Сенотрусо[...] сталинит үйлэдбэрил[...] нарин һайнаар шуд[...]

— Манай цехэй про[...] һайн мэдээжэ болоодүй[...] прияти продукциемнай[...] —гэжэ мастер Алла П[...] лаглана хэбэртэй. Пе[...] ектээр хараалагдаһан [...] да хүргэгдөөгүй...

Мастерай ажаглалт[...] шаахаар бэшэ. Мүнөө [...] жэ байһанһаа һураг[...] дукци бүтээн гаргаһ[...] гурбан халаанда ху[...] боломжо эндэ бии. [...] хэй хүдэлжэ эхилһэн [...] шо дээдын органууда[...] төөгүй байгаа. Харин [...] коллективэй IV [...] хэ ажалынь тодор[...] түсэб үгтэхэ болобо. [...] мэришэд түсэб, захи[...] һуунагүй. Сталинит [...] дэй эрилтэ тодорхойл[...] дүүргэхэ арга болом[...] жэ байна. Трамвай [...] предприятинуудай, [...] локомотив, шэнэ ту[...] дые заһабарлдаг [...] крануудые бүтээдэг «[...] шина» заводой, «Сель[...] нэгэдэлэй, мүн ондо[...] шэнэ захил дүүргэ[...] лаа.

Шэнэ цехэй колле[...] ажахын зарим һалбар[...] хала хэрэгтэй продук[...] рилжэ эхилбэ. Энэ [...] рүүпын бэрхэшээл, [...] дутагдалнууд дайра[...] хүдэлмэришэд тэдэни[...] раха хүсэ шадалтай, [...] жотой. Хэдэн һара, [...] рөөд байхада, Улаан-Ү[...] заводой тамгатай стали[...] мнай олон предприя[...] дэхэ байха.

С. БАРДА[...]

Улаан-Үдын шэлэй заводой шэнээр нээгдэһэн стали[...]хэй коллектив мэргэжэлээ улам дээшэлүүлжэ, эрхим [...]нэ продукци бүтээн гаргадаг болоо. Цехэй коллектив февраль — март һаранууда 3 м[...] бэлжээн метр «Сталинит» гэжэ хатуу шэл бүтээн гарга[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ цехэй эрхим хүдэлмэришэн [...]гина. Ф. СОРОКИН[...]

КОММУНИС ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ hУРГУУЛИ

КПСС-эй УЛААН-ҮДЫН ГОРКОМОЙ СЕКРЕТАРЬ С. В. АНГАПОВАЙ ЭЛИДХЭЛhЭЭ

...ан Улаан-Үдэ городой пропаган... научно-методическа конференци үн... Партиин Улаан-Үдын горкомой нэ... ретарь В. Г. Бирюков хуряангы үгэ ... конференци нээгээ. ... коммунис үзэл бодолтойгоор хү... гээшэ партийна hуралсалай гол зорилго мүн гэhэн асуудалаар КПСС-эй горкомой секретарь С. В. Ангапов элидхэл хэбэ.

Энэ элидхэлhээнь, мүн дүй дүршэл тухайдаа пропагандистнарай хэлэhыень, политическэ hуралсал hайжаруулха тухай hанамжа дурадхалнуудыень доро хуряангыгаар толилбобди.

...ай асари ехэ зорилго ...коммунизм байгуулжа, ...үзэл сурталай хүдэлмэ... ...ехэ болоно. Энэнышье ...үб гэхэдэ, коммуниз... ...ко-техническэ үнэhэ ...ка, ниитын харилсаа... ...hайжаруулха, шэнэ хү... ...жүүлэн болбосоруулха, ... барисаа бэхижүүлхэ... ...аад, шухала асуудал... ...энhээ гадна уласхоо... ...уулгада—нэн түрүүн ...удай хоорондохи бү... ...холбоое үргэдхэхэ, бэ... ...хэйн хүдэлмэришэнэй ... сүлөөрэлгын хүдэлөө ... далхэй дээрэ амгалан ... бэхижүүлхэ талаар ... манай партиин үмэ...

...низм гээшэ ерээ... ...а, түүхын хүгжэлтые ...дахааа найдамтай зэбсэг ...а үгэдэг үзэл бодол ...а үе сагые алас hэтэ ...толи мүн. Тиимэ тула ...а энэ суртал хүнүү... ...hургахаhаа гадна, ком... ...олгодог юм. Ажал... ...үүлхэ талаар манай ...өө арга дүршэлтэй бо... ...тэрээн соо политиче... ...—партийна пропаган... ...дэлгэрhэн онол ар... ...н болоно.

...уудтэ политическэ hу... ...hөөрөө хубилгагдаhан ...уралсал гурбан шатаар ...олоо. Эхин шатын по... ...уулиhаа эхилээд, дээ... ...сал хүрэтэр хүн hу... ...изм-ленинизмын сурта... ...ар шудалдаг болоhо... Энэ жэлдэ городой пар... ...ида политическэ hу... ...мхидхэгдээ гэбэл: бү... ...үүдэй 12 процентнь ...итическэ hургуули... ...нь дунда шатын hу... ...процентнь дээдэ шатын ...семинарнуудта hура... ...италаа эхин шатын ...hургуули, марксизм... ...эhэн суртал шудалха ... 153 теоретическэ се... ... Гадна 486 хүн бэеэ ...на. Партиин горкомой ...зм-ленинизмын үдэ... ... хүдэлнэ. Энээндэ ...нэ. Иигэжэ хамта ... хүн hуралсажа байна. ... город соо хүдэлдэг арадай университедүүд, мэргэжэл дээшэлүүлхэ hургуулинуудта 30 мянга шахуу хүн hурана.

Партийна hуралсалай, дээдэ шатын hуралсалай онсо илгаа юуб гэхэдэ, теоретическэ, научно-практическа конференцинүүд үнгэргэгдэдэг болонхой. Коммунис байгуулалтын теориин, мүн бодото байдалай шухала шухала асуудалнууд эдээн дээгүүр хэлсэгдэдэг юм. Үдэшын ба заочно hургуулинуудта, дээдэ hургуулида, аспирантурада hурадаг коммунистнуудай тоо олошороо. Хэрбээ hуралсалай үнгэрhэн жэлдэ эдэ hургуулинуудта 700 коммунист hуража байгаа hаа, энэ жэлдэ 1835 коммунист hурана.

Партийна организацинууд, партиин райкомууд болон горком партийна hуралсалай шанар hайжаруулха хэрэгтэ ехээр hаналаа табидаг болоо. Райкомуудай, горкомой пленумүүд дээгүүр, теоретическэ болон методическа конференцинүүд дээрэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэдэг юм. Хэшээлнүүдые научно-теоретическэ талаарнь түгэс удхатай болгохо тухай үнгэрhэн партийна конференци дээгүүршье хөөрэлдөөн болоhон байна. Коммунистнуудай hуралсал hайжаруулха талаар шүүмжэлхы ажаглалтануудые хараадаа абажа, КПСС-эй горком, кадрнуудые hургаха 2 жэлэй түсэб табиhан байгаа. Энээнэй үндэhөөр мартын 22-то партиин горком В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулан социалис революциин ленинскэ теорёор научно-теоретическэ конференци үнгэргэhэн байгаа. Городой промышленна томо томо предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ конференци дээрэ элидхэлнүүдые хээ. Саашадаашье иимэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ юм.

Партийна hуралсал хадаа коммунис үзэл бодолой hургуули болочхой. Партийна hуралсалай шэнэ программаар — марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые бэеэ даагаад шудалхаар hуралсалай эмхидхэгдэдэг болоод байхада, пропагандистнарай үүргын улам дээшэлhэниинь эли. Пропагандистнар хүнүүдтэ методическа, теоретическэ туhаламжа бүри hайнаар үзүүлдэг болохо үүргэтэй.

Энээнтэй хамта пропагандистнарые шэлэн олохо асуудалда элидхэлшэ тогтон хэлэбэ. Городой партийна организацида жэл бүри дүршэл ехэтэй, эрдэмтэй пропагандистнар улам олошоржо байна. hуралсалай энэ жэлдэ 861 пропагандистнарай 799-ниинь дээдэ, дээдэ шахуу эрдэмтэй. 77 эрдэмтэд, дээдэ hургуулинуудай багшанар, предприяти, организаци, эмхи зургаануудай 50 хүтэлбэрилэгшэд, 40 гаран инженер, техникүүд, 194 багшанар пропагандистаар хүдэлнэ. Эдэнэрэй 50 процентнь пропагандистын ажалда удаан хүдэлжэ дүршэhэн хүнүүд. Мэргэжэhэн дүршэл шадабари ехэтэй хүнүүд олон. Тэдэнэй дунда А. М. Попова, Л. М. Курдюкова, В. И. Шевченко, Л. М. Каспарова, Т. З. Буркин, М. М. Шмулевич, Н. Н. Сперанский болон бусад олон хүнүүдые тоолоожо болоно. Эдэнэрэй үнгэргэдэг хэшээлнүүд ходоо hонирхолтой, алишье талаараа удха түгэлдэр байдаг тула хүнүүдэй сэдьхэл зүрхэ буляажа шададаг юм. Тиимэ тула hурадаг хүнүүдынь теориин асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудалдаг, дааhан хэрэгтээшье харюусалгатайгаар хандадаг, үйлэдбэриин түрүүшүүл юм. Энэ талаар авиационно заводой партийна организаци ехэ дүршэлтэй болонхой, пропагандистнартай hайшаалтай хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Эндэ пропагандистнарай hургуули 2-дохи жэлээ хүдэлжэ байна. Заводой политическэ гэгээрэлэй кабинедэй дэргэдэ методическа совет байгуулагдаад, пропагандистнарта ехэ туhаламжа үзүүлжэ байнхай.

Дүршэл шадабаритай пропагандистнарай ажал хэрэг харуулхын хажуугаар политическэ hуралсалда тохёолдодог гол дутагдалнуудые дурдалая. hурадаг хүнүүдэй политическэ эрдэмэй эли бодо дээшэлжэ байhаниинь арсашагүй. Гэбэшье юрэнхы дээрээ хүнүүдэй теоретическэ эрдэм үшөөл багашаг байhаар. Энэ талаар hуралсалай шанар үндэhөөрнь hайжаруулха шухала. Хоёрдохёор юуб гэхэдэ, hурадаг хүнүүд марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые тон багаар уншадаг муутай. К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленинэй зохёолнуудые үзэнгүйгөөр коммунис үзэл бодолтой болохын аргагүй байhаниинь ойлгосотой. Эгээл энэ хэрэгтэ пропагандистнарай үүргын айхабтар ехэ байhаниинь элитэ. Политическэ литература уншаха, шудалха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ бээзэ. Тиигэбэшье нэгэ уншахада ойлгогдоогүй hаань, үшөө дахин хараха хэрэгтэй гэжэ В. И. Ленин оло дахин тэмдэглэhэн байдаг шуу. Нүгөө талаhаа хүнүүдтэ политическэ литература уншаха амта танюулха эди шэди пропагандистнарай гарта байна. Тиин дүршэл ехэтэй пропагандистнар, жэшээнь, Н. Ф. Сусоева, Т. З. Буркин, Л. М. Каспарова болон бусад марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые үзүүлжэ hургадаг байна. Гэбэшье hаа, олон пропагандистнар иигэжэ шададаггүй, шанга эрилтэшье хэдэггүй, материалаа иигэд тиигэд гээд үзөөд гарашадаг гуримтай.

hаяхан КПСС-эй горком городой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда анкетэ тараажа, асуулта хэhэн байгаа. Энээнэй дүнгүүд бирагүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. «Энэ жэлдэ В. И. Ленинэй ямар зохёолнуудые уншаабта?» гэhэн асуудалда 177 хүнэй 60-ниинь (39,6 процент) уншаабди, 117-ниинь (60,4) уншаагүйбди гэжэ харюусаhан байна. Жэшээнь, мяханай комбинадта асуугдаhан 25 хүнэй оройдоол 1-ниинь В. И. Ленинэй зохёол уншаhан байба. Тиихэдэ СМУ-1, столовонуудай трестдэ, прибор бүтээлгын заводто hурагдаhан хүнүүдhээ нэгэнииньшье агуу багшын зохёол уншаагүй байшоо. Иигээд байхадаа анкетэ тараажа асуулта хэhэншье газарта, мүн хөөрэлдэжэ элирүүлхэдэ, hурадаг бүхы хүнүүдэй гурбанай хоёр хубинь К. Марксын, Ф. Энгельсын, В. И. Ленинэй зохёолнуудые уншадаггүй байна. hаяшаг локомотив-вагон заhабарилгын заводто партийна, комсомолой hуралсал шалгагдаhан байгаа. Тиихэдэ олонхи hурагшад марксистско-ленинскэ теоридо хабаатай зохёолнуудые уншадаггүй, шудалдаггүй байба, тиин гэхэдэнь пропагандистнар конспект табиха эрилтэшье хэдэггүй байшоо. Мүн Худалдаа наймаанай министерствэтэ иимэ дутагдал үзэгдэбэ.

«Бурятгражданпроект», гэжэ институдай дэргэдэ В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалха теоретическэ семинар энэ жэлдэ байгуулагдаhан юм. Хүтэлбэрилэгшөөр нүхэр Цыбиков томилогдонхой. Энэ жэлэй январь болотор нэгэшье хэшээл үнгэргэгдөөгүй. Январь, февраль hаранууда үнгэргэгдөө болоhон хэшээлнүүдынь миин лэ нэрэ зүүгээ. Семинарта hурагшад хэшээлдээ бэлдэдэгшьегүй, политическэ литература уншажа, конспект табидаггүй байба. Хөөрэлдөөд үзэхэдэ, хүнүүд юумэ мүртэй мэдэхэгүй байба. Мүнөө энэ институдай директор нүхэр Ни пропагандистаар томилогдонхой.

Хүнүүдые коммунис үзэл бодолтой болгохо үндэhэ hуури юуб гэхэдэ, социалис байгуулалтын бодото байдал болоно. Теориин асуудалые миин лэ шудалхын тэдыдэ тэрэниие үзэнэ бэшэбди. Харин тэрэниие бодото байдалдаа хэрэглэхэ зорилгоор — табан жэлэй түсэбые болзорhооьн урид дүүргэхын түлөө тэмсэхэ, бүгэдэ ниитын мүрысөө ударидалсаха, тэрэниие соёл сурталай талаар хангаха—иимэ зорилготойбди. Энэ хадаа теори практика хоёрой, үгэ бодото хэрэг хоёрой алгасадаггүй ёhо гуримай бодото бэелэл мүн болоно. Мүнөө экономическа реформын бэелүүлэгдэжэ байhан үедэ хүнүүдые шэнэ гуримда hургаха, экономикодо hургаха гээшэ партийна hуралсалай нэгэ шухала зорилго мүн. hүүлэй жэлнүүдтэ КПСС-эй горкомой дэргэдэхи марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ hайн заншал гуримшаhан байна. КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1965 он) Пленумэй, партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдhээ үндэhэлэн, университедтэ hурагшад шухала асуудалнуудаар реферат бэшэдэг болоhон байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 150 хүн реферат бэшээ. Тэдэнэй олониинь научна тобшолол боложо шадаhан байна. Эдэ рефератуудай олон тобшололнууд «Электромашина» заводой шэнэ гуримда орохо талаар хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэнь ехэ туhаламжа болоhон байгаа. Бэшэ хүнүүдэй рефератууд политическэ болон экономическа темээр элидхэлнүүд боложо хэрэглэгдээ hэн. Энэшье жэлдэ университедэй hурагшад, ЛВРЗ-дэхи, авиационно заводтохи энэ университедэй филиалнуудта hурагшад ажахын реформын шухала шухала асуудалнуудаар рефератуудые бэшээ. Мүн зарим теоретическэ семинарнуудта энэ арга дүршэл хэрэглэгдэдэг болонхой. Коммунистнуудай политическэ hуралсалай үйлэдбэриин болон ниитэ-политическэ хэрэгтэ аша туhатай, үрэ нүлөөтэй байhые авиационно заводой нэгэ цехэй, ЛВРЗ-гэй локомотив хабсаралгын, инструментальна цехүүдэй жэшээ дээрэhээ хаража болоно. Авиационно заводой тэрэ цехтэ үзэл сурталай хүдэлмэри hайнаар ябуулагдадаг гуримтай. Энэ хүдэлмэринь түсэблэгдэдэг. Цехэй хүтэлбэрилэгшэд, инженернүүд, техникүүд, бүхы коммунистнууд энэ хүдэлмэридэ хабаадалсадаг юм. Хүдэлмэришэдэй дунда лекци уншагдадаг. Хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг, ханын газетэ ходо гаргагдадаг. Коллективэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд газетэ, журналнуудые захидаг болонхой. Хүнүүдэй hуралсалда ехэ анхарал табигдадаг. Марксизм-ленинизмын үндэhэн суртал шудалха, эхин шатын политическэ hургуулинууд hайнаар хүдэлжэ байна. Гадна 19 хүн хүдэлмэришэн-залуушуулай hургуулида, 27 хүн техникүүдтэ, 36 хүн дээдэ hургуулинуудта, 9 хүн заочно аспирантурада hуража байна. Эдэ бүгэдэнь коллективэй ажабайдалда ехэ нүлөө үзүүлдэг. Энэ цехтэ нормоёо дүүргэдэггүй нэгэшье хүн байхагүй. Энэ коллективтэ бүхы хүнүүдэйнь 80 шахуу процентнь коммунис ажалай ударник солотой. Бүхы дээрээ энэ цех 3-дахи жэлээ энэ үндэр нэрэ зэргэ дээрэ үргэжэ ябана.

Манай эрхим пропагандистнар теориин асуудалнуудые өөрынгөө предприятиин ажабайдалтай шадамараар холбожо hуранхай. Политэкономи шудалдаг семинарай пропагандист Н. Н. Сперанский энээн тухай иигэжэ хэлэнэ: «Теори бодото байдал хоёрые холбожо hургаха талаар яhала бэрхэшээлнүүд тохёолдодог hааб даа. Хэшээлнүүд энээндэ ехэ туhатай байгаа. Жэшээнь, «предприятиин түхеэрэлгэнүүдые ашаглаха тухай» темэ үзэхэдөө, теориин асуудалнууд ямараар бэелүүлэгдэнэб гэжэ хаража ажаглаха даалгабари hурагшадта үгтэhэн байгаа. Энээнэй ашаар манай hурагшад ехэ туhатай дурадхалнуудые оруулhан, hанамжануудаа хэлэhэн юм. Эдээнэй дурадхалаар түхеэрэлгэнүүдые ашаглаха хэрэг hайжаруулха хэмжээнүүд абтаhан, миин хэбтэhэн түхеэрэлгэнүүд худалдагдаhан байна. Өөрынгөө хүдэлмэриин аша үрые бодотоор харахада ямар hайн гээшэб гэжэ нүхэр Сперанский хөөрэнэ. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ мяханай комбинадта 635 мянган түхэригэй материал, хэрэгсэл алмагдаhан байна.

Орон дотор боложо байhан хубилалтануудые үдэр бүриин ажалай шуугаан соо заримдаа обёорхогүйш. Эдээниие хёрхо нюдөөр хаража, тобшолол хэхэ гээшэ пропагандистын, тэрэнэй hурагшадай зорилго мүн. Иигэжэ шададаг болоо гээшэ hаа, пропагандист дэмы хүдэлөөгүй, хүнүүд олоhон эрдэмээ бодото байдалда хэрэглэжэ hураа гээд ойлгохо ёhотойбди.—гээд нүхэр Сперанский дүүргэбэ».

Пропагандистын харюусалгата даабариие үндэрөөр сэгнэжэ ябадаг хүнүүд городой партийна организацида олон. Гээшье hаа, энэ хэрэгтэ дутагдалнууд бии. Хэрбээ hуралсалые бодото байдалтай бага зэргэ холбожо hураа hаа, мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ боложо байhан орёо үйлэ хэрэгүүдые шэнжэлхы нюдөөр хаража, марксистско-ленинскэ теориин хуули ёhые үндэhөөр шэнжэлэн тобшолжо шададаггүй ушар али олон үзэгдэнэ. Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, теориие ёhын тэдысэ үзэhэнhөө болоно. Тиин гэхэдэ, партийна hуралсал хүнүүдые научна ёhоор шэнжэлхэ методтэ hургаха hургуули бшуу. Энээнэй ушар шалтагаан үшөө юуб гэхэдэ, манай зарим пропагандистнарай дунда хэлэhэн үгэдөө хүрэдэггүй хүнүүд олон. Хэлэhэн үгэ бодото байдал хоёрынь газар тэнгэри хоёр шэнги ондо ондоо байдаг. Энээндэ нэгэ жэшээ харуулая. Мяханай комбинадай директорэй гражданын обороны талаар туhалагша нүхэр Батурин марксизм-ленинизмын үдэшын университет эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргээд, пропагандистаар хэдэн жэлэй туршада хүдэлhэн байна. hайн пропагандист гэжэ парткомдоо тоотой ябаа. Үнэндөө уhан дээрэ үрмэ хүшөөгөөд, бодото дээрээ хомхой хобдог, хойрог хүн байшоо. Эндэ hая партийна организацинь Батуринай бодото нюур элишэлжэ, партиhаань гаргаба. Иимэ хүнүүд манай дунда олон бэшэ ааб даа. Тиимэшье hаа, бага зэргэ дайралдадаг.

Марксизм-ленинизмын сурталые амжалтатайгаар шудалхын, коммунис үзэл бодолтойгоор хүнүүдые хүмүүжүүлхын тулала энэ хүдэлмэриие научна үндэhөөр ябуулха, энэ зорилгые пропагандистнар өөhэдөө hайнаар шудалхаhаа гадна, хүн бүхэнөө табан хурган мэтэ hайса мэдэхэ ёhотой. Мүн пропагандын методико, багшалха шадабаряа мүлихэ, хурсадхаха ёhотой. Иимэ эрилтээр хараха болоо hаа, үшөө олон пропагандистнар мэргэжэл шадабаряараа энээндэ хүрэжэ шаданагүй.

Пропагандын хүдэлмэридэ техническэ хэрэгсэлнүүд, харуулан ойлгуулха зүйлнүүд үшөөл мууса хэрэглэгдэнэ, тэдэнь хоморшогшье байна.

Партийна пропаганда hайжаруулха асуудал табихатаяа хамта городой пропагандистнарта методическа туhаламжа hайнаар үзүүлхэ шухала. Партиин райкомуудай, парткомуудай политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд, библиотекэнүүд энэ хэрэгтэ ехэ үүргэтэй гээшэ.

Хүнүүдэй политическэ эрдэм дээшэлүүлхэ тухайда хэлсэхэдээ, бидэнэр ниитэ-политическэ журнал захилга тушаа анхарангүй гараха аргамнай үгы. «Коммунист», «Политическое самообразование» гэжэ журналнуудые хүнүүд илангаяа үсөөнөөр захина. Жэшээнь, 1968 ондо город соо эдэ журналнуудта оройдоо 3500 гаран хэhэг захил хэгдэнхэй. Тиин гэхэдэ партийна hуралсалда 12700 хүн хабаадана, 861 пропагандист хүдэлнэ. Мяханай комбинадта, авиационно заводто, «Индпошив» гэжэ нэгэдэлдэ, СМУ-7, СМУ-3, технологическа институт, «Теплоприбор» заводто болон бусад коллективүүдтэ эдэ журналнуудые тон үсөөнөөр захина.

Пропагандист гээшэ хүнүүдэй сэдьхэл бололдо нүлөө үзүүлхэ, үшар ёhо мэдэхэ ябадалыень дээшэлүүлхэ, ажалдаа коммунис ёhоор хандадаг болгохо, тиигэжэ hурадаг хүнүүдэйнгээ ажал үйлэдбэридэ hайнаар нүлөөлхэ—иимэ үүргэтэй. Москва городой XIX партийна конференци дээрэ Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ соёл сурталай хүдэлмэриин зорилго тухай иигэжэ хэлэбэ:

«Үйлэдбэриин даабаринуудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ, ажалай бүтээсын дээшэлүүлэгдэжэ, ажалай жаяг заршамай hайжаруулагдажа байhыень, мүн эмхи гуримгүй, задагай нобшо ябадалда эсэргүү, эбсэшэгүй шанга тэмсэлэй хэр зэргэ ябуулагдажа байhыень түбхын түрүүндэ хаража үзөөд, партийна организацинуудай хүдэлмэриие сэгнэхэ, үзэл сурталай хүдэлмэриин хэмжээе сэгнэхэ хэрэгтэй. Ушар ёhо мэдэнгээр ажал хэрэгээ эрхилжэ, олониитын ажал ябуулгада хабаадалсаагүй hаа, коммунис хүмүүжүүлгые бэелүүлхын аргагүй гэhэн Ленинэй заабариие хододоо хүтэлбэри болгохо шухала».

ПРОПАГАНДИСТНАР ДҮЙ ДҮРШЭЛ ТУХАЙДАА ХӨӨРЭНЭ

...-телефонно станциин ...-ленинизмын сур... hургуулиин пропаган... ...ПОПОВАГАЙ үгэhөө:

...ын хүдэлмэриие юу...

...эрдэмдэ hурадаг хү... ...дааршье, ажал үйлэд... ...тэй, hайнаар хү... ...мүрысөөндэ хабаа... ...үй коммунис үзэл ... хэрэгэй түлөө су... ...дэг шэнжэ шанар... ...нь, манай хүдэлмэри ... юм гэжэ мэдэхэш. ... гээд түйлахаб? ... бэшэ. Марксистско... ... ямар нэгэн бүлэ... ... ойлгуулаад про... ...алаа хизаарлаха бэ... ...иин асуудалнуудые ... болохо гэжэ ...үлхэ, тэдэниие по... ...тура үзэжэ hургаха, ...алдаа хэрэглэжэ ...пагандистын үүргэ

... пропагандистаар ...-Үдын телеграфно-те... ... гурбадахи жэлээ ...алгабари дүүргэжэ ... соо эхин ша... ... hургуули хүтэлбэ... ...ндэ марксизм-лени... ...удалха 1-дэхи жэлэй ...пагандистаар хүдэл... ...на. Эдэнэр бултадаа ...н, дүршэл ехэтэй, ...нууд юм. Партиин ... хэ hайса мэдэхэ ... Иимэ хүнүүдые ...имэ бэлэн хэрэг бэ...

...уралсалай эмхидхэхы ...ар сахиха: хэ... ...газар hай... ...-журам гурим на... ...hуралсалаа түсэбэй ...эдэ бүгэдэ ехэ удха ...нууд. Хоёрдохёор, ...hайн мэдэхэ шу... ...hуунаб, ажалдаа ... сагаа яажа үнгэр... ...хүнэй ажабайдал ... алишье талаараа ... хүнүүдээ hайса ...тула тэдэнтэй хүдэл...

... шудалалга гээ... ...хы ехэ удха ша... ... даа. Тиимэ боло... ...hуралсалые hонир... ...эй зүрхэ буляамаар болгохын тулада пропагандистhаа ехэ эрилтэ табигдана. Урогоо иимэрхүүгээр үнгэргэдэгби: Партиин түүхын, теориин асуудал нютагай материалтай холбон хэлэжэ үгэдэгби. Эдэ бүгэдэндэ техническэ хэрэгсэлнүүдые хабаадуулдаг гуримтайб. Гадна hурагшадта даалгабари үгэхэ гээшэ тон шухала.

20-дохи hургуулиин дэргэдэхи коммунис хүмүүжүүлгын асуудалаар теоретическэ семинарай пропагандист А. М. ПОПОВАГАЙ үгэhөө:

Манай семинар 3-дахи жэлээ хүдэлжэ байна. Түрүүшын 2 жэл соо марксистско-ленинскэ философи үзөөбди. Мүнөө жэлдэ коммунис хүмүүжүүлгын асуудал үзэжэ эхилhэн байнабди. Семинартамнай олонхинь дээдэ эрдэмтэй багшанар hурана.

Хэшээлнүүднай яhала hониноор, арсалдаатай, үгэ буляалдаатайгаар үнгэрдэг. Юуб гэхэдэ, энэ асуудал хадаа манай хэжэ байhан ажалтай нягта холбоотой. Тиимэшье hаа hуралсал гээшэ гол түлэб hурадаг хүнүүдhээ, тэдэнэй бэлэдхэлhээ болохо байhаниинь ойлгосотой.

Хэшээлые hонирхолтой болгохын тулада юун хэгдэнэб? Ээлжээтэ хөөрэлдөөнэй болохоhоо хахад hара урда тээ бүхы хүнүүдтэ дэлгэрэнгы түсэб тараагдадаг байна. Тэрээн соо литература заагдадаг. Семинар дээрэ ута элидхэл хэдэггүй, шудалха темынгээ хуряангы удхаар хөөрэлдөөд, hүүлээрнь бүхы хүнүүд hанамжаяа хэлэдэг байна. Тиигэхэдээ литература уншаха эрилтэ шангаар хэгдэдэг байна, юуб гэхэдэ, зарим хүнүүд бишыхан брошюрануудые уншаад лэ бэлэтэнээр үнгэрхөө hанадаг байгаа. Тиимэhээ коммунис хүмүүжүүлгын асуудалаар М. И. Калинин, Н. К. Крупская А. В. Луначарский, А. С. Макаренко гэгшэдэй зохёолнуудые уншангүй энэ орёо асуудалнуудые hайнаар ойлгохонь бэрхэтэй. Тиин манай семинарта hурагшад хэршье сүлөө забдагүй hаа, литература уншадаг болоhон байна. hурагшадай лекторээр дамжуулан, Коммунис партиин эдэ элитэ ехэ ажал ябуулагшадай намтартай үхибүүдые танилсуулнабди. Нравственна хүмүүжэлгээр марксистско-ленинскэ теориие хүгжөөхэ гэhэн темэ манай семинарайхиниие тусгаар hонирхуулhан байгаа. Энэ тон шухала асуудал байhаниинь ойлгосотой. Тиимэ тула хэшээл ехэ hониноор үнгэрөө, олон дурадхалнууд ороо. Эндэ хэгдэhэн эрхим элидхэлнүүд hургуулиин методическа кабинедтэ дамжуулан үгтөө. Энээнhээ уламжалан hурагшадай коммунис болбосоролтой боложо байhые хаража үзөөд, энэ асуудал научно-практическа конференцидэ табиха гэлсэгдэhэн байгаа. Бүхы предмедүүдээр элидхэл хүүлhэн байгаабди. Энэ конференци hөнирхолтойгоор үнгэрhэн, багшанар олон дутагдалнуудые элирүүлhэн, алишье талаараа тодорхой хөөрэлдөөн болоhон байна. Энэ ехэ туhатай байгаа гэжэ тоолохо байнаб.

Хүнүүд энэ конференцидэ ехэ hайнаар бэлдэhэн, өөhэдөө литература бэдэржэ уншаhан байна. hүүлдэнь hуралсал, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха тодорхой дурадхалнууд баталан абтаа hэн.

«Индпошив» гэжэ фабрикын дэргэдэхи марксизм-ленинизмын суртал шудалха hургуулиин пропагандист Т. З. БУРКИНАЙ үгэhөө:

Манай hургуулида 16 хүн—цехүүдэй начальнигууд, мастернууд, конструктор-модельернүүд hурадаг. Мүнөө социализмын политэкономи шудалжа байнабди. Теориин гол шухала асуудалнуудые hайнаар ойлгоод, бодото ажал дээрээ хэрэглэхые оролдогдоно. Эгээл энэ асуудалда—теориие бодото байдалтай холбохо тухай тогтон хэлэхэ hанаатайб. Энэ хадаа hуралсалай тон хүндэ хүшэрынь гээшэ бээзэ. Миил хооhон теори шудалаад байха бэшэ, тэрэнээ бодото байдалда зүбөөр хэрэглэжэ шадаха гээшэ hуралсалай гол эрилтэ мүн. Энээниие бэелүүлхын тулада hурагшадта даалгабари үгэдэг гуримтайбди.

Үзэhэн теориин асуудалнуудые бодото ажалдаа яажа хэрэглэлтэйб? Жэшээнь, ниитын ажалые эмхидхэхэ гэhэн темээр hурагшад М. В. Соболева, С. В. Васильева, Ю. П. Левиновэ гэгшэдтэ даалгабари үгэхэдэ, тэдэ модхогдоhон бригаданууд хубсаhа оёходоо ажалаа яажа бүтээнэб гэhэн асуудал шэнжэлжэ болоhон байгаа. Энээниие хаража үзэхэдэ, эдэ нүхэд олон ном уншаhан, өөдөөшье предприятиин ажалай эмхидхэл ехэ ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлhэн, продукциин шанар hайжарха мүртөө захилнууд саг соогоо бүтээгдэдэг болоhон байна. Иимэ арга мүн бусад ательенүүдтэ нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Бэшэшье темээр иимэ даалгабаринууд үгтэдэг гуримтай. Эдэ бүгэдэ ажал хүдэлмэри hайжаруулха хэрэгтэ ехэ туhа хээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. hурагшадта даалгабари үгэхэдөө нэгэ талаhаа ажал үйлэдбэридэ туhалха, нүгөө талаhаа политическэ эрдэмынь дээшэлүүлхэ, бэеэ даагаад марксизм-ленинизмын классигуудай зохёол шудалуулха — иимэ зорилготой.

Ажалай зэргээр түлөөhэ үгэхэ, эрилтэ хэрэглэмжын ниитын жаса гэhэн темээр цехүүдтэ ажалай нормын дүүргэгдэжэ байhан тухай шалгаха даалгабари нэгэ зариманда үгтэhэн, материальна талаар урмашуулгын хэмжээнтэй танилсаха даалгабари нүгөөдүүлдэ үгтэhэн, нэгэ бүлын олзо доход (бүхы янзын) хаража үзэхэ даалгабари үшөө ондоо hурагшадта үгтэhэн байгаа. Иигэжэ бэлдээд, хөөрэлдөө хэхэдэ, олон хүнэй хабаадалгатай, ехэ hонирхолтой болоно.

Партийна hуралсалай гол үүргэ хадаа hурагша бүхэниие политическэ талаараа түгэс бэлэдхэлтэй, элэбхитэй соёлшо болгохо гэhэн. Тиимэhээ бэрхэ hурагшадта элидхэл хэхэ даалгабари үгэжэ, нүхэдэйнь урда үгэ хэлүүлхэдэ hайн байдаг. Имагтал экономико шудалхадаа hурагшадта даалгабари үгэжэ болохо гээд зарим хүнүүд хэлэдэг. Теэд энээниие зүб дээрэ тоолохын аргагүй.

Авиационно заводой парткомой секретариин орлогшо В. В. КЛЯЧМАНАЙ үгэhөө:

Энэ конференцидэ бэлдэжэ байха үедөө манай заводто байhан политическэ литературые тооложо үзэhэн, партийна hуралсалда хабаададаг хүнүүд тэдэниие ямараар хэрэглэнэб гэжэ шалгажа үзэhэн байгаабди. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудай 23 мянган боти манай заводой библиотекэнүүдтэ бии юм. Тэрэнhээ гадна партийна номуудтай цехүүдэй 11 библиотекэ хүдэлжэ байдаг. Мүн ниитэ эдэбхитэдэй хүсөөр политическэ гэгээрэлэй хоёр кабинет байгуулагданхай агша: К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалжа байдаг хүнүүд манай библиотекэнүүдтэ 1822 болоо. Заводой олон хүдэлмэришэд өөhэдын библиотекэнүүдтэй. Тиимэhээ партийна хэблэл захидаг юм. Иигээд байхадаа манай заводой партийна hуралсал политическэ литературaap дуталдадаггүй гээшэ.

Заводой партийна организацинууд политическэ hургуулинуудта, семинарнуудта hурадаг бүхы хүнүүдтэ марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые шудалуулха зорилго табинхай юм. Пропагандист лэ хүнүүдые энээндэ hургаха үүргэтэй бшуу даа. Эгээл иимэhээ заводой партком пропагандистнарые шэлэн олохо хэрэгтэ тусгаар анхаралаа хандуулдаг байна. Пропагандист гээшэ теориин асуудал hайса шудалhан, бүхы юумэ hайн мэдэхэ ёhотой. Манай заводто хүдэлжэ байгаа 148 пропагандистнар энэ эрилтэдэ харюусана гэжэ хэлэхэ байнаб. Манай пропагандистнар политическэ литература — марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые шудалха хэрэгтэ ехэнхи сагаа зорюулдаг юм. В. И. Ленинэй зохёол үзэнгүйгөөр партиин түүхэ hайнаар шудалхын аргагүй. Тиимэhээ эдэнэр энэ хэрэгтэ hаналаа табидаг, хүнүүдые энээндэ hургадаг байна. Жэшээнь, пропагандистнар М. Е. Ермолов, С. Н. Телешков, Н. П. Попов, Д. П. Дунаев, Е. В. Тетерин, П. С. Ивашинников, Е. С. Шаглаев болон бусад иимэ гурим баримталдаг юм.

Бэеэ даагаад ном үзэлгэдэ яагаад hургахаб?

Пропагандист тон түрүүн удаадахи хөөрэлдөөнэй асуудалнуудые тон тодорхойгоор табиха, тиигээд уншаха литература мүн лэ тодоор заажа үгэхэдөө, ямарыень бэшэжэ конспект хэхэб гэжэ хэлэхэ ёhотой. Хөөрэлдөө хэхэ темээрээ гол гол асуудалнуудтань хүнүүдэй анхарал татаха шухала. Конспект табиха гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ юм. Тиимэhээ пропагандист тэрээндэ hаналаа табилсаха, заажа үгэхэ уялгатай. Энэ жэлэй январь соо конспект табиха тухай тусхай хэшээл үнгэргэhэн байгаабди. Энэ ехэ hайн байгаа.

Манай методическа совет «Пропагандист» гэжэ хуудаhа ходо гаргажа байдаг. Энээндэ эрхим пропагандистнарай дүй дүршэл согсологдодог. Гадна политическэ гэгээрэлэй кабинет эдээндэ ехэ туhаламжа үзүүлжэ байнхай.

Манай заводой партийна организацинууд политическэ hуралсалаар хододоо hонирхожо байдаг, партийна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэдэг юм.

* * *

«Ремобувь» гэжэ комбинадай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын суртал шудалдаг hургуулиин пропагандист **М. М. Шмулевич**, 65-дахи hургуулиин дэргэдэхи коммунис хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар теоретическэ семинарые хүтэлбэрилэгшэ **Л. М. Курдюкова** гэгшэд конференци дээрэ hонирхолтой нэмэлтэ элидхэлнүүдые хэhэн байна.

Мүн ЛВРЗ-гэй парткомой марксизм-ленинизмын суртал шудалдаг hургуулиин пропагандист **Н. М. Гаськова**, авиационно заводой пропагандист **М. Е. Ермолов**, КПСС-эй Октябрьска райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша **Е. М. Шеломенцева**, марксизм-ленинизмын суртал шудалдаг hургуулиин пропагандист **Г. Я. Мокальский** гэгшэд үгэ хэлээ. Партийна пропагандые улам хүсэ нүлөөтэй болгохо тухай дурадхалнуудые эдэнэр оруулба.

hүүлдэнь партийна hуралсал hайжаруулха хэмжээнүүдые хараалhан дурадхалнуудые конференци батлан абаба. Удаань городой эрхим пропагандистнуудые партиин горком Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ шангуудаар шагнаба.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулан, Хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо научно-теоретическэ конференци болоhон байна. Социалис революциин ленинскэ теори гэhэн темээр олон элидхэл шагнагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: забhарлалтын үе. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЮУНДЭ ТОЛИЛОГДОБОГҮЙБ

Редакцида ерэһэн рассказуудай шэнжэлэл

ҺАХАЛАА ургажа үрдеэгүй залуушье, буурал толгойтой наһажаалшье элитэ ехэ уран зохёолшод рассказые литературын эгээл хүшэр жанр гэжэ нэгэтэ бэшэ хэлэһэн байдаг. Гэбэшье олонхи эхилэн бэшэгшэд ехэ зүрхэтэйгөөр рассказуудта «аһадаг» байна. Энэ зүбтэй. Залуу хүнэй эрмэлзэл, бэлигэй эршэ эндэ харагдана. Мүн эхилэн бэшэгшын түрүүшын ажаглалтанууд, ажабайдалайнь дүй дүршэл роман, повесть, пьесэнүүдтэ арайл ахирдажашье болоо бэзэ. Гэхэтэй хамта, Л. Н. Толстой «Бага наһан», «Гүлмэр наһан», «Залуу наһан» гэһэн гурбан повестьһоо бүридэһэн трилогиёо толилуулжа, мэдээжэ болоһон хойноо «Севастопольдохи рассказуудаа» бэшэһэн байдаг. Харин А. М. Горький «Макар Чудра» гэжэ мүнөөшье дээрээ ахагүй рассказаар эхилһэн аад, «Клим Самгинай наһанай ябадал» тухай хөөрөө һэн ааб даа. Имэ жэшээнүүдые дурдабал, литературада олон байха. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, эхилэн бэшэгшэдэй бэлиг, тэрэнэй ажабайдал, наһанайнь ябадал ондо ондоо байна. Тэрэнэй түрүүшын рассказ, повесть, романһаа ерээдүйн уран зохёолшоной маяг, өөрын нюур харагдажа эхилнэ бшуу...

Манай «Буряад үнэн» газетын редакцида түрүүшынгээ рассказуудые эльгээһэн авторнуудай өөрын нюур, онсо маяг, шадабари мэргэжэл ба бэлигынь тэдэнэй бэшэһэн зохёолнууд дээрэһээ баһал ондо ондоогоор харагдадаг, ээзн тухайгаа хөөрэжэ үгэдэг гээшэ. Жэшээнь, Федор Цыренжаповай (Мухар-Шэбэр) «Жэгжэд» гэжэ рассказ уншахадаа, авторынь хүнэй шарай нилээд адаглаһан хүн гэжэ мэдээ һэмди. Ажабайдалай халуун шулуу долёоһон лэ хүн хүнийе шарайшалдаг. Тиихэдэ «Саяана» гэжэ рассказай автор Дугар Дылгыровые (Ага) нилээд залуу хүн ха, «Гансаардаһан баабгай» гэжэ рассказай автор Гарма-Доди Дамбаевые (Москва) зохёол бэшэхэ мэргэжэл ойлгобошье, тэрэнээ бэелүүлхэ дүршэлөөр дуталдана гэжэ ойлгонобди. Харин тиихэдэ Дондок Цыренжапов (Загарай) «Урдань болоһон ушар» гэжэ рассказ бэшэхэдээ, арадай дунда хэлсэгдэдэг домогуудые шагнаад, харин өөрһөө хөөрэжэ биранагүй, Чимит-Цырен Санжиев (Сэлэнгэ) хэлэтэй аад, рассказ гээшэ очеркһоо ондоо жанр юм гэжэ ехэ илгаруулхые оролдоногүй, Даша-Дабаа Мункоев (Зэдэ) «Намарай огторгой доро» гэжэ рассказ соогоо гүнзэгы юумэ хэлэнэб гэжэ мэдээжэ бодолнуудые уран хурсаар үгэлбэшье, хүнэй образ гаргажа биранагүй, Тобо-Доржо Дашицыренов (Ага) ажабайдалда дайралдадаг дутуу дундануудые хараха нюдэтэйшье һаа, тэдэнээ согсолжо сэгнэлтэ үгэн харуулха шадабаряар дуталдана...

Нигээд саашань тоолобол литературада нэрэтэйшье, нэрэтэй болжошье ябаһан уран зохёолшодой дутагдалнуудые дурсажа болохо юм бэзэ. Бидэ мүнөө редакцида ерэһэн рассказуудай авторнууд тухай хэлэжэ байнабди. Манай һанахада тэдэнэй гол дутагдалнуудынь —залуушуул эрдэмээ дээшэлүүлхын тула ехэ оролдолго гарганагүй. Тэдэнэй хэлэһэн бодол, харуулха гэжэ туршаһан хүнүүдэйнь образ мүнөө үеын уншагшын һанаһанһаа, мэдэһэнһээ ахир байхаар забдана. Тиимэ болохолоороо энэ бэшэгдэһэн зохёолынь толилогдобошье, олоной анхарал татахагүй, тэдээндэ һонин бэшэ байна. Үнэндөө энэмнай мүнөөнэй уншагшые дарлаһантай адли болоно гэхээр. «Толилходоо хирлүүлээ, баһаа гээшэ гүт бидэнээ? Тэрэ рассказ шэнги «зохёолнуудые» юрын бидэшье бэшэжэрхихэ байналди...» —гэһэн бэшэг нэгэтэ уншагшадһаа редакцида ерээ һэн. Энэ юу харуулнаб? Уран зохёол гээшэмнай хараһан лэ хүнэй бэшэжэрхихэ юумэн бэшэ гэжэ, нэгэдэхеэр, хэлэнэ. Хоёрдохёор, литература хадаа нийтын хэрэг, партийна хэрэг. Нихэдээ уран зохёолшо нийтэ ажал ябуулагша, тэрэ хадаа арад зонойнгоо сэдьхэлынь, ухаанийнь байха ёһотой гэжэ ойлгогдоно. Зохёолшон гээшэмнай нихэдээ нилээд томохон хүн болоно бэшэ гү? Эхилэн бэшэгшэ түбхын түрүүн нимэ хүн боложо шадабал, арадта хэрэгтэй зохёол бэшэхэ байна. Теэд энэмнай гансата бэелдэг хэрэг бэшэ ааб даа. Саг хэрэгтэй, бэлиг хэрэгтэй. Бэшэхэ дуратай хүн түбхын түрүүн эрдэмээ баяжуулха, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, саг үргэлжэ һураха, хүдэлхэ ёһотой гэжэ һанагдана. Энэ тэрэнэй гол зорилго.

Бидэ тус шэнжэлэлгээ эхилхэдээ «Юундэ толилогдобогүйб?» гэжэ гаршаг табяа һэмди. Энэ асуудалдаа харюусахын тула, дээрэ дурсагдагша авторнуудай тэдэ рассказуудые уран зохёол боложо шадаа гү гэжэ хаража үзэе. Үнэхөөр уран зохёол боложо шадаһан байбал «Жэгжэд», «Саяана», «Гансаардаһан баабгай», «Урдань болоһон ушар», «Янжамаахан», «Намарай огторгой доро», «Үнэгүй хүн» болон бусад редакцида ерэһэн рассказууд эрхэ бэшэ толилогдохо, харгыгаа олохо байгаа.

Тэдэнние бэшэгдэһэн түхэл маягаарнь гурбан янза болгон хубаажа болоно. Нэгэдэхинь—нэгэдэхи нюурһаа бэшэгдэһэн лирическэ, хоёрдохинь—ямар нэгэн үйлэ дахуулан бэшэгдэһэн сюжетнэ, гурбадахинь—арадай аман зохёолһоо үндэһэлһэн шог—нимэ рассказууд болоно. Эдэ зохёолнуудай бултанайнь гол дутагдал юуб гэхэдэ, бултан соонь ямар нэгэн һонин абари зантай хүнэй образ гараагүй. Нигэжэ тэдэ уран зохёол гэгдэхэ эрхэеэ алдана. Хэнэйшье мэдэһээр уран зохёол гээшэмнай хүн тухай хөөрөөн ха юм даа. М. Горькиин Клим Самгиншье, М. Шолоховой Г. Мелеховшье, Х. Намсараевай Цыремпилшье—булта амиды хүнүүд мэтээр бидэнэй ажабайдалда ороһон литературна образууд ха юм. Орон нютагайнгаа, арад зонойнгоо түүхын ямар нэгэн эрьесые дабтагдашагүйгөөр тэдэ образууд гэршэлһэн байхадаа хэтэ мүнхэдөө олоной һонорто үлэнэ ха юм.

Эхилэн бэшэгшэд һара, газар, ой модон тухай, юундэ колхоздо тариан муу ургааб, үтэг шэбхэ шэрэлгые оньһожоруулбал ашатай байха гэхэ мэтэ тухайда зорюулжа рассказуудые бэшэдэг. Тэдэнһээнь үрэ гарахагүйнь элитэ. Юуб гэхэдэ, хүнүүд тухай зураглагданагүй ха юм. Тэрэ дурсагдагша темэнүүд тухай очерк, зураглал, социологическа шэнжэлэл, элдэб научна статья бэшэжэ болохо байна бшуу.

Жэшээ болгон, Даша-Дабаа Мункоевой «Намарай огторгой доро» гэжэ рассказ абажа харая. Энэ нүхэрнай республикынгаа уншагшадта мэдээжэ боложо ябаһан залуу уран зохёолшо юм. Тэрэнэй элдэбээр туршалга, бэдэрэлгэ ехэ һонин, богонихон уянганууд соонь хүнэй бодолгото боломоор гүнзэгы шэнэ бодолнууд ялала дайралдадаг. Эдэ бодолнууд авторай сэхэ хэлэһэн бэшэ, харин лирическэ геройн гү, али рассказай геройн үмэнэһөө байгаа һаань, бидэ уран зохёол мэтээр тэрэ, жэшээнь, «Намарай огторгой доро» гэжэ рассказые сэгнэхэ байгаабди. Теэд Д-Д. Мункоев нэгэ һонирхолтой литературна образ гаргаха гэжэ оролдоогүй, харин «...Огторгойн оёоргүй өөдэ онгосонууд зуралзана, мантан томо ГЭС-үүдэй утаһанууд зайн галаар лугшана. Техникэ, литература, искусство болоод байра байдалнайшье хүгжэлтынгөө дээдэ шатада хүрэжэ байна...» —гэжэ байгаад үгэлнэ. Теэд имэшүү мүрнүүд үдэр бүри газетэнүүд дээрэ сэхэ бэшэгдэжэл байдаг, хүн зондо эли, үнгэрхэдөө хашартай болошоһон зүйлнүүд ха юм. Уран зохёолшо эдэ бодолнуудаа миин түүрээхэгүй, зураха һэн. Тиихын тула эдэ һанал бодолнуудаа образуудаар харуулха байгаа. Тиибэлнь эндэһээ уран зохёол эхилхэ, искусство эхилхэ байгаа ха юм.

Ч-Ц. Санжиев рассказ соогоо Жаргалмаа басаган, Ф. Цыренжапов үхэршэн Жэгжэд, Т-Д. Дашацыренов мэхэшэ Рабжуу Будаев тухай бэшэнэ. Эдэ бэшэгшэд һонирхолтой, анхарма хуби заяатай хүнүүд тухай зураглахые оролдоходоо яһала зүб харгыгаар дугшана гэжэ һанаха байнабди. Зүгөөр рассказайнгаа геройе литературна образ хүрэтэр хэнииньшье хүгжөөжэ бирабагүй. Юун дээрэһээ тиигэбэб? Жэшээнь, Т-Д. Дашицыреновэй «Үнэгүй хүн» гэжэ рассказ хаража үзэе. Эндэ колхозниигуудай гүрэндэ тушаадаг таряа шэгнэжэ, шалгажа абадаг «Заготзерногой» хүдэлмэришэн Рабжуу тухай хэлэгдэнэ. Энэ хүн өөрөө эдилгэ абаал һаа, таряа гүрэндэ тушаан абадаг, үгыл һаа — шортоо хүн. Зүгөөр эдилгэ үгэгты гэжэ сэхэ хэлэдэггүй, тэрэнээ аргатайгаар һануулдаг ехэ мэхэтэй, бэрхэ хубалза. Нимэ үзэгдэлнүүд ажабайдалда дайралдадаг. Рабжууда адли хүнүүдшье эндэ тэндэ үзэгдэдэг. Зүгөөр энэмнай манай социалис ажабайдалда хэр типичнэ үзэгдэл бэ, үгышье һаа, сэхэ руунь хэлэбэл, эдэ үзэгдэлнүүд уран зохёолдо багсаан харуулхаар хэр социальна удхатай бэ?

Бэшэ ха юм даа. Залуу бэшэгшэ жанраа буруугаар шэлээ, харин энэ темэдээ фельетон бэшээ һаа сэхэ буудаха байгаал даа. Харин Рабжууда адли хүнүүд манай ажабайдалай үнэн нюур, имэл байдалтайбди гэһэн шэнгеэр зураглахадаа ажабайдалые буруугаар зураглалга болоно.

Эхилэн бэшэгшэдэй рассказууд соо имэшүү дутагдалнууд ехэ олон дайралдадаг. Тимэһээнь тэдэ ямар үзэгдэл манай байдалда типичнэб, ямарынь типичнэ бэшэб, эдэмнай социальна талаараа хэр үндэһэтэйб гэжэ урид бодожо үзөөд лэ бэшэжэ эхилхэ байгаа гэжэ һанахаар шэнги.

Гадна арадай аман зохёол эхилэн бэшэгшэдые ехэтээр зоригжуулдаг байна. Үгышье һаа, тэдэнэр арадай дунда хэлэгдэдэг һонин зүйлнүүдые, хөөрэлдөөнүүдые литературна зохёол болгон бэшэхые оролдоно. Энэнь ехэ һайшаалтай. Арадай хурса хэлэн, ухаан бэлигэйнь гүнзэгы тэдэндэ гансал һайн талаһаал нүлөөлхэ. Теэд Г-Д. Дамбаевай «Гансаардаһан баабгай», Д. Цыренжаповай «Урдань болоһон ушар» гэһэн рассказууд бирагүйшэг юумэнүүд болошобо. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр арадай хөөрэлдөөнүүдые авторлаһан аад, өөһэдынгөө зүгһөө юушье нэмээгүй, тэдэ хөөрэлдөөнүүдые литературна зохёол болгоогүй, миин лэ буулгажа бэшээд. һанаагаа амаршаһан байна. Нихэдээ эдэ нүхэдүүднай тэдэ расс... авторынь бэшэ боло... тэ авторынь—арад зо... лэ, жэшээнь. Бато-Му... онтохон, рассказууд... «арадай зохёолһоо бу... шэгшэ тэрэнэй тэрэ... раа табидаг. Гэбэшье... рэлдөөнүүдые хэрэг... тэдэнние литературна... гожо хүгжөөбэл, унш... нирхуулха байһаниин... Энэ талаар Б-М. Дыл... татай хүдэлжэ байдаг... гэршэ—онтохонуудай... ри Буряадай номой... сологдоод, барлагда...

Гадна манай «Буряад... зетын редакцида элдэ... нохой, үрхэ хулгана ту... нууд» мүн лэ олон... шэ. Амитад тухай га... зохёол бэшэжэшье бол... за. Жэшээнь, Джек... «Хурса һоёото сагаа... вестние магтахагүй... гүйл. Уран зохёолш... сэл, зоболон, жаргал... даа. тэрэнние хүнтэ... харин ажабайдалай у... хүнийе өөрыень өөр... хын түлөө тимэ ф... һэн ха юм. Хурса һо... повесть дотор нохой... дэг. Теэд манай эхил... дэй нохойнууд хүнтэй... дэг байна. Үнгэрхэд... бодолоор бододог... тэй хөөрэлдэжэшье...

Эдэ бүгэдэ хадаа э... шэдэй өөрынгөө темы... дэрэлгэ гээшэ ааб да... рэлгээ үрэ гараха... зорюулангүй, зүб хэ... шаа һаань, авторта... байха, зорһониинь...

Д. ЭР...

Хилын гаанаһаа
Телефон · Телеграф · Радио

Поль Робсон 70 гүйсэбэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Апрелиин 9-дэ 70 наһа гүйсэһэн Поль Робсондо амаршалгын бэшэг толилогдоо. Тэрэндэ США-гай Коммунис партиин Национальна түрүүлэгшэ Генри Уинстон, Генеральна секретарь Гэс Холл гар табиһан байна.

Амаршалгын бэшэг соо тусхайлан нигэжэ хэлэгдэнэ:

Өөрынгөө орондо гү, али хилын саана сценэ дээрэ Поль Робсоной гараха бүри оюун бэлигтэй дуушан ба артист байһаниинь хододоо һонирхогдожо, нэрьемэ шанга альга ташалганууд болодог.

Поль Робсоной ехэ оюун бэлигынь арадта алба хэхэ ябадалда хододоо бүрин зорюулагдадаг байгаа. Тэрэнэй дууладаг дуун ажамидаралай, аха дүүгэй холбооной, дэбжэлтын түлөө байлдаанда хүнэй илалта түйлахын түлөө тэмсэлшэдэй дуун болоно.

Поль Робсоной ами наһан хадаа хүн түрэлтэнэй һайн һайхан уг зорилгонуудта зоригжолтойгоор алба хэлгын эли тодо үльгэр жэшээ боложо үгэнэ.

Дала наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Поль Робсонние США-гай Коммунис партиин зүгһөө амаршалнабди, олон удаан жэлдэ элүүр мэндэ ябахыень, үрэ ехэтэйгээр ажаллахыень хүсэнэбди.

Доктор Мартин Лютер Кинг тушаа шаналал гашуудал

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Расистнуудай алаһан негритян ударидагша Мартин Лютер Кингын дурасхаалда зорюулагдажа шаналал гашуудалай үдэр Холбоото Штадуудта мартын 7-до үнгэргэгдөө. Атлантын сүмэнүүдэй нэгэн соо табигдаһан Кингын бэетэй хуурсагай хажуугаар хүн зон таһалгаряагүйгөөр ябажа гараа. Негрнүүдэй тэгшэ эрхэтэй байхын түлөө тэмсэлдэ ами наһаяа зорюулһан хүнийе һүүлшынхеэ ёһолон хүндэлхын тулада тэдэнэр эндэ ерэһэн байна. Доктор Кингдэ зорюулагдаһан ехэ демонстрацинууд, митингнүүд, сүмэнүүдтэ мүргэлнүүд бүхы орон дотор болоо. Имэ мүргэлнүүдэй нэгэн дээрэ президент Джонсон байлсаа.

США-гай ниислэл Вашингтон город юрэ бусын түхэл шэнжэтэй. Гал түймэртэ дайрагдаһан городой хэдэн арбаад кварталнуудта утаа униар ууяһан зангаараа. Сэрэгэй «джипүүдтэ» һууһан солдадуудай гүйлгэлдэдэг үйлсэнүүдтэ хүн зон харагданагүй. Олон магазинуудай витринэнүүд фанерэнүүдээр хаагдаһхай. Полици, саг үргэлжын армиин 12 мянга шахуу солдат Вашингтоной негр зоной һуудаг кварталнуудта, наймаанай районуудта харуул харана. Город соо соносхогдоһон онсо байдал үргэлжэлүүлэгдэһээр.

Газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, нэгэ талаһаа полицинихид ба сэрэгүүдэй, нүгөө талаһаа негр хүн зоной хоорондо гурбан үдэрэй турша соо болоһон байлдаанай үедэ Вашингтондо 6 хүн алуулаа, 780 хүн шархатаа. 4.100 гаран хүн арестовалагдаһан байна. Мартин Лютер Кингые харата муухайгаар алаһанда дураа гутаһан американ негрнүүд өөрынгөө эрхын түлөө тэмсэлые улам шангадхажа, расистнуудай зоргоороо аашалалдалгадань харюусана.

ГДР-эй СОЦИАЛИС КОНСТИТУЦИ ХҮСЭНДӨӨ ОРОБО

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт ГДР-эй социалис Конституциин хүсэндөө ороһон тухай баяр баясхалантайгаар соносхоо. 1968 оной апрелиин 6-да болоһон бүгэдэ арадай дуугаа үгэлгөөр һайшаагдаһан тус Конституци апрелиин 9-һөө хүсэндөө орохо юм. Республикын хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай хабаадалгатайгаар ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй заседаниин эндэ болоходо, Вальтер Ульбрихт үгэ хэлэв.

Социалис Конституциин проект тушаа бүгэдэ арадай дуугаа үгэлгын ябаса ба эсэсэй дүнгүүд тухай бүгэдэ арадай дуугаа үгэлгэ үнгэргэхэ талаар центральна комиссиин түрүүлэгшэ Г. Хоман ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэдэ элидхэв. Дуугаа үгэлгэдэ хабаадалсаха эрхэтэй ГДР-эй 12.208.986 гражданинай 11.536.803 хүниинь гү, али 94,49 процентнь конституцине баталан абахын түлөө дуугаа үгөө.

Вьетнамай Эсэгэ ороной фронтын ЦК-гай мэдүүлгэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүү бомбодолгонууд болон бусад бүхы сэрэгэй ябуулгануудаа американ империалистнуудай үгэ дуугүйгөөр болюулха, Урда Вьетнамда шэнэ сэрэгүүдые эльгээхэеэ болихо, Вьетнамда хэгдэдэг ээрхэг түримхэй ябуулгые зогсоохо тухай Вьетнамай Эсэгэ ороной фронтын ЦК вьетнам арадай зүгһөө эрилтэ хэв.

Вьетнамай Эсэгэ ороной фронтын ЦК ДРВ-гэй правительствын 1968 оной апрелиин 3-да хэһэн мэдүүлгые өөрынгөө мэдүүлгэ соо хүсэдөөр һайшааһан, бүрин дэмжэһэн байна.

Амгалан ёһоной хэлсээ хэхэ тухай үгэ хүүр дэлгэхэтэеэ хамта США Урда Вьетнам руу американ шэнэ сэрэгүүдые эльгээжэ, түһамаршадай арминие бэхижүүлхэ, Вьетнамдахи ээрхэг түримхэй дайн байлдаагаа үргэлжэлүүлхын тулада мүнгэ зөөри нэмэжэ гаргашална.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ американ самолёдууд Виньлинь районһоо Куангбинь, Хатинь, Нгеан ба Тханьхоа провинцинууд хүрэтэрхи ДРВ-гэй газарые угаа шангаар бомбодоо.

Һанал нэгэдэлгээ бэхижүүлхыень, һэримжээ хододоо дээшэлүүлхыень, хохидол болон гасалан зоболондо дайрагдабашье, ороной хойто хубине хамгаалхын, урда талые сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ эсэсэй илалта түйлахаар шиидэнги байхыень; Эхэ ороноо амгалан ёһоор эсэслэн нэгэдүүлхыень, тиигэжэ Индохитадта, Зүүн-Урда Азида, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалгада туһалхыень бүхы арадые Вьетнамай Эсэгэ ороной фронтын ЦК уриална.

Лаос тушаа хэгдэдэг ээрхэг түримхэй ябуулгые буруушаана

ХАНОЙ. (ТАСС). Самнеа провинциин сүлөөлэгдэһэн районуудые Сиенгкуанг провинциин городые зэрлигээр бомбододог американ империалистнуудай Лаосто хэжэ байһан гэмтэ муухай ябуулгануудые Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронт эрид шууд буруушаана.

Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын ЦК-гай хариин оронуудтай холбоо байгуулха комиссиин апрелиин 6-да толиһон мэдүүлгэ соо нигэжэ хэлэгдэнэ. 1968 оной мартһаа эхилэн эдэ районуудые американ авиациин шангаар бомбодолгоһоо уламжалан, энгэй зоной дундаһаа олон хүн алуулаа, һуурин газарнуудта материальна ехэ гарза хохидол ушаруулагдаа.

Лаосто эсэргүүгээр США-гай, тэрэнэй туһамаршадай хэдэг бомбодолгонуудые, бусад ээрхэг түримхэй ябуулгануудые болюулха, Лаос тушаа 1962 оной Женевскэ хэлсээнүүдые наринаар сахиха, энэ ороной бүрин эрхэ, бэеэ даанхай ба бэеэ абангы байдалые хүндэлхэ тухай Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын хариин оронуудтай холбоо байгуулха комиссиин мэдүүлгэ соо эрилтэ хэгдэһэн байна. Энэ мэдүүлгые ВИА агентство дамжуулаа.

Урда Вьетнамай патриодуудай амжалта

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинууд Кхесани шадар дүрбэн үдэрэй турша соо, апрелиин 6 хүрэтэр байлдаа хэхэдээ, США-гай сэрэгүүдэй 8 ротые хүлһөөнь буулгаа, гурбан батальондо гэритойхон хохидол ушаруулаа. Освобождение агентствын дамжуулгада үндэһэлэн, ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд эдэ байлдаануудай үедэ дайсанай 1.443 солдат ба офицерые, гол түлэб американ сэрэгэй алба хэгшэдые алаһан байна. Урда Вьетнамай патриодууд 16 самолёт болон вертолёдые буудажа унагаагаа,—ехэ хэмжээнэй буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл буляажа абаа.

Сагаан байшанда зүблөөн болобо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вьетнамдахи дайн байлдаанай асуудалаар Урда Вьетнамдахи американ сэрэгэй командалагша генерал Уэстморлендтэй президент Джонсоной хоёр үдэрэй турша соо эндэ хэһэн зүблөөн дүүрэбэ.

Сагаан байшанда корреспондентнүүдэй үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, генерал Уэстморленд нигэжэ мэдүүлээ. Тэрэшэлэн вице-президент Хэмфри, оборонын министр Клиффорд, гүрэнэй секретарь Раск, штабуудай начальнигуудай комитедэй түрүүлэгшэ генерал Уилер болон президентын бусад дээгүүр тушаалта советнигүүдэй хабаадалгатайгаар болоһон тус зүблөөн дээрэ Урда Вьетнамдахи сэрэгэй байдал, Сайгоной сэрэгүүдые элсүүлхэ ба шэнээр зэбсэглэхэ тухай асуудал, мүн бусад асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ..

Уэстморлендын мэдүүлгэһээ хаража үзэхэдэ, Вьетнамдахи бузгай муухай дайн байлдаае саашадань үргэдхэхэ түсэбүүд Сагаан байшан соо боложо дүүрэһэн зүблөөн дээрэ хэлсэгдэһэн байна. Сэрэгэй талаар США «Урда Вьетнамда мүнөөнэйхиһөө үлүү һайн байдалда хэзээдэшье байгаагүй юм» гээд тэрэ мэдүүлһэн байна.

Стратегическэ зүблөөнүүдые үргэлжэлүүлхын тулада Сайгондохи американ элшэн сайд Банкерые Вашингтон ерэхыень дуудааб гээд президент Джонсон мэдээсэв.

Американ ээрхэг түримхэйшүүлэй шэнэ гэмтэ ябадал

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын провинцинуудые американ авиаци буудаһан зангаараа.

ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, американ самолёдууд Нгеан, Хатинь, Куангбинь провинцинуудые, хэдэ хэдэн хүн зон олонтой районние, тэрэшэлэн Виньлинь шадарай тоехоние апрелиин 6-да бомбодоо. Ээрхэг түримхэйшүүлэй доботолгые сухарюулан сохиходоо, Вьетнамай огторгойе хамгаалагшад нэгэ американ самолёдые унагаагаа.

Исфаган—Иранай томо центрнүүдэй нэгэн (Персиин урданай ниислэл). Городой гэр байшангууд мүнөөнэй ба урданай архитектурые таарадуулан баригдаһан. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ отель. Энэнь городой Чахар Баге гэжэ ехэ сүмэдэ ойрохоно байдаг. (Тэрэнэй гоё һайхан оройнь гостиницын байшан дээгүүр харагдана). ЧТК-гай—ТАСС-ай фото.

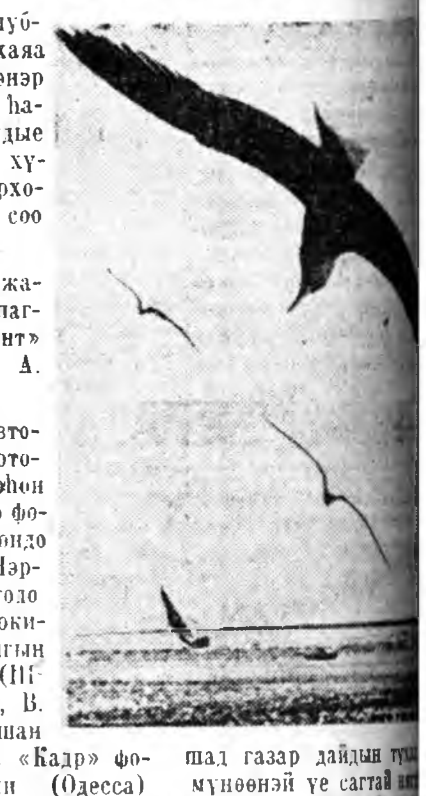
РЕПОРТАЖ БУХЭСОЮЗНА ФОТОВЫСТАВ...

«Сибириин аяар холын хотодо имэ выставкэ хараха гээшэмнай гайхалтай»,—гэжэ Улаан-Үдын 17-дохи ШРМ-гэй багшанарай коллектив республикымнай түб хотын «Огонек» фотоклуб соо энэ үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэжэ байгаа бүхэсоюзна фотовыставкэ тухай дурадхал, һанамжануудай дэбтэр соо бэшэнэ.

Агуухэ Октябриин 50 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдаһан «Манай үе саг» гэһэн фотоконкурсдо оронойнгоо фотодо дуратайшуулай 62 клуб хабаадаа. Ленинград хотын Выборгскэ соёлой ордоной, «Советское фото» журналай редакциин эмхидхэһэн энэ конкурсдо хамта дээрээ 1240 фото-зурагууд ерэһэн байна. Конкурсын жюри эдэ фото-зурагуудые һайнаар хараһанайнгаа һүүлээр 180 фото шэлэн абаа. Нигэжэ фотовыставкэдэ хамта дээрээ оронойнгоо 45 клуб (141 хүнэй фото) хабаадаа.

Энэ фотовыставкэ Ленинград хотоһоо орон доторхи холынгоо аяншалга эхилжэ, Улаан-Үдэ хүрэбэ. «Огонёк» фотоклубта выставкэ харахаяа олон хүн ерэнэ. Тэдэнэр дэбтэр соо өөрынгөө һанамжа сэгнэлтэнүүдые бэшэнэ. «Хүрөө даа, хүрөө. Хүнэй һонирхомоор»,—гэжэ дэбтэр соо бэшээтэй.

«Манай үе саг, ажабайдал зүбөөр харуулагдаа» — гэжэ «Гигант» колхозой түрүүлэгшэ А. Смолин бэшэнэ.

Харагшад гурбан авторай гурбан ондоо фото-зурагые ехэл һонирхоһон байна. Эдэмнай ямар фото-зурагууд хадаа олондо һайшаагдаа гээшэб? Нэрлэбэл, Караганда хотодо ажаһуугша А. Савокиной «Шэрэм шудхалгын мастер Б. Буряк» (II-дахи шатын диплом), В. Федосеевэй «Таряашан —1930 он» (Москва «Кадр» фотоклуб), Я. Велецын (Одесса) «Бүхы наһаараа далай дээрэ» гэһэн фото-зурагууд. Эдэ фото-зурагууд соо шэрэм шудхагша, таряашан, загаһашан харуулагдаа. Авторнууд эдэ фото-зурагуудые буулгахадаа, ёһотой ажалша хүнүүдэй образуудые эли тодоор харуулжа шадаһан байна.

Днепропетровскын В. Арсирий «Дайн хэрэггүй» гэһэн темэ дүрбэн фото-зурагай ашаар гүн удхатайгаар харуулаа. Тэрэнэй нэгэдэхи фото-зураг дээрэ дайн байлдаанай хүшэр жэлнүүдые дабажа гараһан эхэнэрэй дүрэ харагдана. Авторай нүгөөдэ фото дээрэ үбгэрһэн инвалидые хаража болоно. Энэ хүнэй нюур шарай дээрэ дайн байлдаанай үедэхи үлэсхэлэн сагай, фашистнарай зэбүүрхэмэ аашын мүр сараа үлэнхэй. Нэгэншье үүлэгүй сэлмэг тэнгэриин наада талада дайн байлдаанай гал түймэртэ дүүрэжэ харлашаһан модые хүнүүд харахадаа бодолгото болоно. Энэ темэ бүмбэгөөр наадажа байһан бишыхан басагахханай силуэтнэ фото-зурагаар дүүрэнэ. Эдэ фото-зурагуудай автор I шатын диплоёор шагнагдаа.

Арбан найма наһатай хүбүүн. Тэрэ манай үе сагай хүн. Москвичка М. Крупнова (урмашуулгын диплом) энэ фото-зурагаа «18 наһан» гэжэ нэрлээ. Энэ хүбүүн энээхэн наһандаа ямаршье баатаршалга, габьяа гаргаагүй. Зүгөөр тэрэ ямаршье бэрхэшээл дабажа гарахаар бэлэн.

Энэ фотоконкурсдо хабаадагшад газар дайдын ту... мүнөөнэй үе сагтай ни... тойгоор өөһэд өөндэ... мэри соо харуулаһай... С. Королев зайн гала... абарга үндэр араги... уурхайгаа түхеэрһэн ал... дые буулгаһан байн...

Фотовыставкын бүт... манай үе сагые, ш... хүнүүдые, тэрэнэй а... тон зүбөөр гэршэл...

Улаан-Үдын «Ого... клубай хүтэлбэрилэгш... хүн зондо энэ выставк... жа, һайшаалтай үүсх... Гансал нютагаймнай ф... ратайшуулай зурагууд... бигдаагүйнь харамтай...

«Үшөө дахин имэ ф... кануудые харадагһа... жэ эндэ ерэгшэдэй сан... тэр соо бэшэһэн байна...

«Огонёк» фотоклуб... ороной залуу наһан... союзна фотоконкурс... үнгэргэе гэжэ дурад... фотоконкурс Ленинскэ... 50 жэлэй ойдо зор... «Огонёгой» энэ үүсх... дэмжэгдээ. Мүнөө... олохон городуудһаа ф... токлубта һонирхолто... фото-зурагууд ерэнэ.

Ленинскэ комсомол... рай үдэр фотоклубай... дэргэдэ уулзахал бай...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (... товыставкын зал соо, ... «Далай дээрэ» гэһэн ф...

Э. ДА...
Автор...

КНР-эй эрхэтэн Советскэ Союзһаа ябуулагдаба

Албанай хэрэгээр Ташкент городто ойр зуура байхадаа КНР-эй эрхэтэн Чэнь Цзи-сянь таарууугүй ябуулгануудые хэһэн байна.

Аэродром дээрэ ябахадаа Чэнь Цзи-сянь гэгшэ тогтоогдоһон гурим сахингүйгөөр фото-буулгабаринуудые хээ, аэродромой тушаалтадые дайраһан хулиган аашануудые гаргаа.

Советскэ Союзда тогтоогдоһон гуримые Хитадай эрхэтэн Чэнь Цзи-сянь гэгшын сахяагүй дээрэһээ тэрэнние Советскэ Союзай газар дээрэһээ дары түргэнөөр гарган ябуулха, СССР-тэ хожомоо ерэлгыень хорихо гэһэн шиидхэбэри совет тусхайта органууд шиидхэбэри гаргаа гээд СССР-эй МИД КНР-һээ Москвада байдаг посольстводо мэдээсээ.

Хитадай дурсагдаһан эрхэтэн манай оронһоо энэ оной апрелиин 6-да бусаан ябуулагдаһан байна.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Научна коммунизмын үндэһэ һуури табигша» гэһэн Тезисүүдэй эхин. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сесси тухай мэдээсэл.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта: Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Научна коммунизмын үндэһэ һуури табигша» гэһэн Тезисүүдэй түгэсхэл. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: арадай дуунуудай республиканска харалга-конкурсһоо тэмдэглэлнүүд. Нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

Редакторай орл...
М. Н. НИ...

Манай адрес, т...

г. УЛАН-УДЭ, ...
Телефоны: редак...
приёмная — 54-93, ...
ра — 68-08, зам. реда...
ответ. секретаря — 5...
вет. секретаря — 6...
партийной жизни — ...
го хозяйства — 64-3...
ганды и агитаци...
мышленности и стр...
61-35, советского ст...
быта — 69-58, культ...
60-21, писем и ...
67-81, информаци...
ственная приёмн...
ное бюро — 57-63, ...
рия — 33-61.
Гор. Улан-Уд...
управления по ...
вете Министро...
Н-01370.